

12.

A kolozsvári Mátyás-szoborcsoport avatója

2011.

4.

SZÁM

MAGYAR KÖZOKTATÁS

ROMÁNIAI MAGYAR OKTATÁSI FIGYELŐ

2011. ÁPRILIS • 4. SZÁM

„Csak minőségi reformokat az amúgy is érzékeny területen”

6.

Játék az iskolában: természetes eszköz

8.

Fotó • SÜTŐ ZSOLT

ISSN 2065-9725

ÁRA 3,5 LEI

Rejtélyek, sorsok, MÚMIÁK

A váci Fehérek templomának titkai

Csíki Székely Múzeum, 2011. április 14–július 31.

MIRŐL MESÉL A MÚMIA?

A halál elrabolhatja a testből az életet, de nem jelenti feltétlenül magának a testnek a megsemmisülését is.

A múmia olyan holttest, amely emberi beavatkozás vagy különleges környezeti tényezők hatására nem indult oszlásnak, így nemcsak a csontok és a fogak őrződnek meg, hanem a bőr, az izmok, a haj, a körmök, sőt az arcvonások is fennmaradhatnak.

Nemcsak egyiptomi múmiák léteznek. Magyarországon is keletkeztek múmiák, melyek ma az ismeretek valóságos kincsestárjai.

A múmiáknak saját, személyes történetük van. Időutazók. A tudományos vizsgálatoknak köszönhetően sorsuk és koruk meglevenedik előttünk. Milyenek voltak életükben? Hogyan táplálkoztak? Milyen betegségekben szenvedtek, és hogyan haltak meg? Ezekre és még számos hasonló kérdésre ad választ a tudományos megközelítésű, mégis misztikus kiállítás.

HOGYAN MUMIFIKÁLÓDTAK A KRIPTÁBA TEMETETT HALOTTAK?

A váci Fehérek templomának kriptájába temetettek természetes úton, minden emberi beavatkozás nélkül konzerválódtak. A természetes mumifikálódást a krypta egyedülálló mikroklímája és a temetés módja tette lehetővé. Az átlaghőmérséklet a külső hőmérséklettől függetlenül 8-11 Celsius fok között ingadozott. A mumifikálódás szempontjából nagyon fontos volt a gyenge, de állandó légmozgás az altemplomot a külvilággal összekötő keskeny szellőzőkürtön keresztül.

Az elhunytak a természetes bomlás helyett lassan kiszáradtak, a fagorgáccsal bélelt fenyőfa koporsó felfogta testnedveiket. A fenyő terpenoidtartalma megakadályozta a gombák és baktériumok szaporodását.

A VÁCI KRIPTA REJTÉLYE

A leletegyüttes felfedezése egy szerencsés véletlennek köszönhető. 1994-ben, a Fehérek templomának felújítása során egy rég elfeledett kriptára bukkantak, amely zsúfolásig tele volt gazdagon díszített koporsókkal. A csaknem kétszáz éve bolygatatlan koporsókban 265, halotti ruhába öltöztetett egyén feküdt.

A kriptát 1729–1731 között építették, amely közel másfél évszázadon keresztül szolgált temetkezési helyként. A lejáratot 1838-ban befalazták, majd lassanként a krypta létezése is homályba veszett.

A nem mindennapi leletegyüttes feltárását a váci Tragor Ignác Múzeum munkatársai, igazságügyi antropológus segítségével végezték. A halotti rítus tárgyait a Tragor Ignác Múzeum őrzi, az emberi maradványok a Váci Püspökség nemes hozzájárulásával a Magyar Természettudományi Múzeum Embertani Tárába kerültek.

A MÚMIÁK AZ ISMERETEK KINCSESHÁZAI

A váci leletegyüttes tudományos vizsgálata antropológus, néprajzos, radiológus, patológus, bőrgyógyász, mikrobiológus szakemberek közreműködésével, a kegyeleti szempontok messzemenő figyelembevételével történt.

A nemzetközi együttműködésben zajló kutatások segítségével makroszkópos, radiológiai, szövettani, szájpatológiai és DNS-vizsgálatokra is sor került. A DNS-vizsgálat segítségével több személy maradványaiból sikerült a tüdőbaj kórokozóját kimutatni. Az eredmények lehetővé tették a tuberkulózis magyarországi elterjedésének kutatását is.

MEDDIG ÉLTEK?

Az teszi igazán különlegessé a váci leletegyüttest, hogy a rendelkezésre álló halotti anyakönyvekből és a koporsók felirataiból ismert az egyének neve, neme, életkora, esetleg halál oka. Adatok vannak a családi kapcsolatokra is.

A betemetettek közül 71 férfi és 77 nő életkora ismert, a legfiatalabbak újszülöttek, a legidősebb egyén pedig 95 esztendősen hunyt el.

A kiállításon találkozhatunk a váci Fehérek templomában megtalált múmiákkal. Megismerhetjük a személyes, különös, olykor misztikus történetüket.

A kiállításon 14 múmia egyéni története tárul fel előttünk.

Kiállítási információk

Nyitva tartás:

kedd–vasárnap: 10–18 óra

Rendkívüli nyitva tartás:

Pünkösöd: péntek–vasárnap (június 10–12.): 10–

20 óra; hétfo (június 13.): 10–18 óra

Múzeumok Éjszakája (június 25.): 10–24 óra

Ezer Székely Leány Napja (július 2.): 10–20 óra

Zárva:

Húsvét (április 23–25.)

Utolsó belépés zárás előtt 30 perccel.

Csoportok érkezését, tárlatvezetésen vagy múzeumpedagógiai foglalkozáson való részvételi igényt kérjük előzetesen jelezni!

A kiállítás megtekintését 12 éven felülieknek ajánljuk!

www.csikimuzeum.ro

Egy esténkénti szertartásról a költészet napjának apropóján

Ha azt mondom neked, vers, mi jut eszedbe leghamarabb? – tettem fel a kérdést másodikos és ötödikes lányaimnak. Az, hogy szép – felelte lakonikus egyszerűséggel a kicsi, majd rögtön a Weöres Sándor-verset kezdte hadarni: „Tó vize, tó vize csupa nádszál, egy kacsza, két kacsza odacsászkál...” A nagyobbik is azonnal belekezdett egy Weöres Sándor-versbe, abba, amelyik „azért tetszik neki, mert a sorok nemcsak hogy rímelnek, de keresztül-kasul is értelmesek”: „Elmehetsz a világba híredér...” Mind a ketten azonnal Weöres-verset említettek, hibátlan ritmikájú, különleges képi világú szövegeket. A kérdésfeltevés után nem hagytam nekik gondolkodási időt, arra voltam kíváncsi, mi jut eszükbe legelőbb. Az ugyanis jó ideje köztudott a családban, hogy évekkal ezelőtt barátságot kötöttek a költészettel. Régen, ovis korukban szívesen hallgatták, később olvasták is a nekik tetsző verseket, mostanában olykor illusztrálják is. Válogatva persze. Néha kedvvel, lelkesen. Máskor kicsit kritikus megközelítésben. Azt is kinyilvánították nemegyszer egy adott verssel kapcsolatban, hogy nem tetszik, vagy „nem jó”. És azt is, ha újra meg újra vágnak arra, hogy meghallgassák. De azt is örömmel nyugtázták a felnőttek, ha nem tetszett nekik a vers, hiszen ez a fajta elutasítás szintén kézzelfogható jele annak, hogy immár élő a kapcsolatuk a költészettel. Hogy van viszonyítási alapjuk, sőt, talán kialakulóban az egészséges kritikai érzékük is. Az, hogy közel kerültek a költészethez, nem idegen számukra a rím, a ritmus, a költői kép, illetve érzékenyek erre, talán – nem minden szerényletséggel állítom – egy többé-kevésbé rendszeres családi foglalatosságnak is tulajdonítható. Hosszú időn keresztül gyakoroltuk az esténként ismétlődő szertartást: a család más-más tagja választott egy-egy verset gyerekverskötetekből és felolvasta azt a többieknek. A kikötés csak annyi volt: olyan verset kell kihalászni a többkötetnyi szövegből, amire eddig még nem került sor,

valamint hogy az illető költemény olyan legyen, ami tetszik a válogatónak. A gyerekek egy idő után versengeni kezdtek, hogy ki választ szebb verset – felolvasás után ugyanis rögtön mindenki spontánul kinyilvánította tetszését vagy nemtetszését. Talán a mindössze ötperces esténkénti szertartásnak is köszönhető, hogy úgy tűnik, elindultak azon az úton, hogy felismerjék és örömmel nyugtázzák a szépet, képesek legyenek befogadni a költészetet. Tulajdonképpen közhelynek számít, hogy minden gyerek eleve fogékony a dallamra, a szavak játékára, a szokatlan képzetársításokra, és hogy könnyedén bekerülhet a költészet bűvkörébe. Viszont az is tudnivaló, hogy nagyon egyszerűen ki is kerülhet onnan. Kérdés, hogy mennyire veszi gondjaiba vagy mennyire hagyja parlagon a vers iránti eredendő fogékonyságot a család, az iskola, a nevelés és oktatás. Hiszen nagymértékben befolyásolhatja a gyermek és költészet azonnali és későbbi viszonyát, hogy azt érzi-e a kisdíák: verset tanulni, olvasni nem több kötelező iskolai feladatnál, szavalóversenyen bemutatandó produkciónál, mulandó sikernél, kudarcnál, vagy pedig lehet önmagáért való öröm is. Az már a szülők és pedagógusok találékonyságán és hozzáállásán múlik, hogy sikerül-e közel „vinni” az iskolás gyermeket a verssé formálódó szavak varázsához egy olyan világban, amelyben a kép, illetve a villámgyorsan egymás után következő látványelemekből építkező információáradat az uralkodó. És az is a pedagógusok meg szülők viszonyulásán áll vagy bukik, hogy sikerül-e felismertetni a gyerekekkel: a vers, sőt maga az irodalom is titokzatos képek kimeríthetetlen tárháza. Csak szem kell hozzá, hogy felfedezze.

KISS JUDIT

Az olvasóvá nevelés néhány vonatkozása

Könyv vagy képernyő?

Mint gyermek, aki már pihenni vágyik és el is jutott a nyugalmas ágyig még megkérlel, hogy: „Ne menj el, mesélj” – (így nem szokik rá hirtelen az éj.) s míg kis szíve nagyon szorongva dobban, tán ő se tudja, mit is kíván jobban, a mesét-e, vagy azt, hogy ott legyél...

József Attila

A történelem során soha annyi könyvet nem nyomtattak, mint napjainkban, és nem kínálkozott annyi lehetőség az olvasásra, önmagunk lelki és szellemi építésére, mint ma. Mégis egyre kevesebb az olvasni szerető ember, az internet megjelenésével pedig a hagyományos olvasási szokások felbomlásának lehetünk tanúi. Szociológusok, olvasáskutatók, pedagógusok egyre többen keresik a megoldást arra a problémára, hogy miért nem olvasnak (jól) a gyerekek, valamint hogyan szeretessük meg velük

Az csak a beavatottak előjoga lehetett. Leginkább a jeles egyházi személyek ismerték a betűk birodalmát. Néma olvasás nem létezett. Ha olvastak, az hangosan, közösségben történt. Bár a 6. századtól kezdve a szerzetesi gyakorlatban egyre fontosabbá vált a csendes olvasás, a néma olvasás szokása csak fokozatosan vált elterjedtté. A kora középkorban még általános volt, hogy az olvasó a szöveget ajka mozgásával, a szöveg hangos vagy félhangos megszólaltatásával tette magáévá. A késő középkorban már el-

korában az írni és olvasni tudók aránya jelentősen megnőtt, megjelent a magányos olvasó. A főurak vagyonuk jelentős részét könyvvásárlásra költötték, divatba jöttek a magánkönyvtárak. Az egyházi és világi intézmények is nagy könyvtárakat létesítettek. A 19. század elejétől az ipari forradalom következményeként a kézi sajtót felváltotta a gépipari nyomdászat. Az olvasás forradalmaként is emlegetik az ekkor lejátszódó folyamatot, hiszen az olvasni tudás széles körben elterjedt. A 20. századra nagymértékben kiszorult az analfabetizmus, megnőtt a könyvtárak száma. Ma már elképzelhetetlen lenne életünk könyvek nélkül. A világhálónak köszönhetően elektronikus könyvtárakat látogathatunk. Az olvasás lehetősége tehát ma bárkinek adott, ezért joggal tehetjük fel a kérdést: miért veszt el népszerűségét a könyv?

A lelki-szellemi igények, történetéhség

Az olvasás lelki-szellemi igényeinket kielégítő tevékenység. Leginkább a belső képalkotásra és a belső látásra való igényünk, valamint a történetekre való éhségünk az, ami a szépirodalom olvasására késztet bennünket. Az emberekben hajlam van a belső látásra, a képzeletre, amit az olvasás hallatlanul gazdagíthat. Az értő olvasás során elképzeljük mindazt, amit az író bemutat, ezek a képi formák élményt jelentenek és nagymértékben gazdagítják képzelőerőnket, gondolkodásunkat. Az olvasás során keletkező képek ugyanakkor segítenek feldolgozni a feszültségeket, a szorongásokat, a vágyakat, a kudarcokat. Az olvasás tudati, érzelmi működésre hat. Ennek elvesztése belső leszűkülést okoz. Az embernek nagy a képígyénye, a gyerekeknek még nagyobb. De a gyerek nem tud különbséget tenni külső és belső kép között. Ha a tévét látja, megőrül neki, szinte „ráveti magát”, hiszen képet lát. Azonban egyre kielégületlenebb lesz, hiszen nem az történik, amit vár, nem

Fotók • SÜTŐ ZSOLT

- **Számítógépes generáció.** Sok iskolás gyerek számára a képernyő közelsége jelenti az örömet

az olvasást. Kutatásaikkal rámutattak arra, hogy az iskolák közötti színvonal-különbség mellett a családi háttér határozza meg elsősorban a teljesítmény-különbségeket az olvasásban is.

Mióta olvasunk?

A középkorban minden századik ember tudott olvasni. A nemesek, de még az uralkodók műveltségi köréhez sem tartozott kötelezően az írni-olvasni tudás.

terjedt a néma olvasás. Ekkor még kevés olvasnivaló állt az olvasni tudók rendelkezésére. A középkor könyve, a kódex hatalmas értékkel bírt, így csak a nagyobb egyházi intézmények és a király udvarok rendelkeztek könyvtárral.

Johann Gutenberg (kb. 1400–1468) találmánya a mozgatható betűkkel való nyomtatás volt. 1450 és 1455 között jelent meg az ezzel a technikával készült bibliakiadása. A felvilágosodás

indul be a belső képalkotás folyamata, feszültsége nem oldódik, hanem újabb és újabb információk terhelik le tudatát. Ezzel szemben olvasáskor érzelmi-
leg azonosul a történettel, megérti azt, és megérti önmaga belső folyamatait. Megtanulja tudatosítani lelki történéseit. A történetéhség a másik mozgatója az olvasásnak. Ez hozta létre voltaképpen a meséket, mondákat, elbeszéléseket, regényeket. A szépirodalom által kínált történetek is saját élettörténetünk megértésében segítenek. Ennek az igényünknek a kielégítésére sietnek a televíziós sorozatok, a sztárokról gyártott sztorik is. Sajnos ezek nem valós élethelyzeteket mutatnak be, ezért legtöbbször hamis értékrendet, elérhetetlen vágyakat ébresztenek a nézőkben. Azért olyan nagy a nézettségük, mert ideig-óráig feledtetik az élet sivárságát, egyhangúságát, de igazi megoldást nem kínálnak. Megtekintésük után még elviselhetetlenebbnek tűnik a valóság, ezért folytatásosak, több száz és ezer részből állnak.

Nevelési okok, avagy ki segít a világot szavakba önteni?

Évtizedekkel ezelőtt a nemzetközi szakirodalom arról beszélt, hogy az olvasni tudás több generáción keresztül öröklődő minták eredménye. Az, hogy a gyerek milyen hamar tanul meg olvasni és kíváncsi lesz-e arra, hogy az iskolában mit tesznek eléje, az otthoni minták és példák sorozatából áll össze. Egy évtizeddel ezelőtt jól és rosszul olvasó gyerekek szüleivel készítették interjúkat. Kiderült, hogy a jól, választékosan és sokat olvasó gyerekek szülei még intenzív kapcsolatban álltak a nagyszüleikkel. Nem feltétlenül iskolázott emberek voltak, egy nagymama lehetett két vagy négy osztályt végzett parasztasszony is, aki kézen fogta az unokáját s beszélt hozzá. Nem is mindig klasszikus meséket, népmeséket mondott el, hanem a család történetéről mesélt, mondókákat mondott és énekelt. Segített a világot szavakba önteni. Az ilyen szülők gyerekei többet, választékosabban olvastak, mint azokéi, akiknél már nem volt ilyen nagyszülő-gyerek kapcsolat, csak bölcsőde, óvoda, iskola.

A nagyon korai élményeknek mintha szerepük van. A legújabb kutatások pedig már nemcsak a nagyszülőket emlegetik, hanem arról szólnak, hogy a méhen belüli élmények is meghatározóak. Vizsgálatok bizonyítják, hogy

hat-hét hónapos áldott állapotban lévő kismamák kapcsolatba tudnak lépni a gyerekükkel. Az anyának a terhesség alatti érzelmi és intellektuális állapota hat a gyerek későbbi érzelmi, értelmi fejlődésére, iskolai teljesítményére.

A kisgyermek legkorábbi esztétikai élményeit az anya bölcsődalai, dalocskái, mondókái adják. Az altatók, melyek a napot megnyugtatóan lezárják, a naponta megjelenő tevékenységek alatti mondókázás ismétlődése a kisgyermek életében oly fontos periodicitást szolgáltat. Ezáltal fejlődik a gyermek ritmusérzéke, a beszéd zeneiségét megismeri, s az együttlét alatt az unalmas tevékenység is örömmé válhat. Az ölbe ültetős mondókáknál az eredendő szülő-gyerek kapcsolat közvetlenül a bizalom légkörét alakítva erősödik. Az első mesekönyv még csak képeket tartalmaz. A napi képnézegetés, képről mesélés a szókincset fejleszti észrevétlenül. Este meseként a gyermek napjának elmesélése előkészíti az „igazi” meséket.

Az olvasóvá nevelést tehát egészen kis korban, a családban kell elkezdni. Hanincse az alap, utána már közelíthetünk az olvasástechnika felől, várhatjuk a tanítótól, a házi olvasmányok megváltoztatásától a megoldást, de sokkal kisebb az esély. Vekerdy Tamás magyarországi pszichológus szerint a mindennap mesét hallgató gyerek az iskolába lépés idejére egy-másfél évvel előzheti meg a mesét nem vagy nem elég rendszeresen hallgató kortársait az anyanyelvi és a gondolkodásbeli fejlődésben. A felolvasás alatt ugyanis a gyermeknek sorban kell követnie az eseményeket, vizuális ingerek nélkül, saját képzeletét alakítva a történet minden egyes eleméről. Ezzel a sorba rendezéssel és a saját képzelet kialakításával az olvasáshoz szükséges alapvető képességei fejlődnek. A felolvasás fejlesztő hatása még, hogy megszeretteti a gyermekkel az irodalmat, az olvasás iránti igényt alakítja ki. Ezzel nő a motiváció az olvasás elsajátítására és folyamatos használatára.

Boldizsár Ildikó szerint „Az olvasóvá nevelés első számú felelőse tehát maga a szülő, aki nem csak azzal segítheti a folyamatot, hogy példát mutat (az olvasás és a könyvek szeretetére, tiszteletére), hanem azzal, hogy mesél. A meséléssel észrevétlenül megtaníthatja a gyermeket arra, hogy képes legyen koncentrálni, figyelni mindarra, amit hall. Ez később az olvasásnál és a szövegértésnél is alapkövetelmény lesz...”

- **Kép és kíváncsiság.** Az, hogy a gyerek szeret-e majd olvasni, a családi mintán is múlik

A gyerek az élettől is azt várja, amit a képernyőtől

Van egy új jelenség, az úgynevezett „számítógépes gyerek”. Nehezen kommunikál az osztálytársaival, nehezen fejezi ki magát, a fantáziafogalmazásai gyengék, ugyanakkor okos, a számítógépet könnyedén kezeli. Azokat a situációkat szereti, melyekben nem kell verbálisan megnyilatkoznia, csak a géppel kell interakcióba lépnie. A mai iskolás gyerekek számára sokszor a videó, a filmek, a számítógép nyújtják az örömet, a könyv pedig a kötelező olvasmányt, a jegyet, az órát, a kötöttséget juttatja eszükbe. Az iskolarendszer nem írja a zászlajára az örömet, mert az intézményi struktúra elvárásaitól az nagyon idegen, pedig az vinne életet a mindennapi tanulásba. A számítógépes játékok, a videó nagyon gyorsan és könnyen kiváltható élményeket, örömeket szerez. Az olvasás élménye ezzel szemben nehezebben elérhető, hiszen időigényes, fárasztó; magának az olvasás képességének is automatizálódnia kell ahhoz, hogy valóban örömhöz tudjon juttatni. Ha valakinek gondot okoz már technikailag is az, hogy elolvasson egy néhány száz oldalas könyvet, akkor az öröme már el sem jut.

Mit tud többet a kép, mint a beszéd vagy az írott nyelv? Felhívó ereje, komplex információátadó szerepe az, ami korunkban ilyen jelentőssé teheti. Egy jól összeállított videoklip érzelmek, látványok, információk olyan halmazát képes megjeleníteni, közvetíteni, mint amit régen egy teljes 2-3 órás film. Va-

„Az olvasóvá nevelést tehát egészen kis korban, a családban kell elkezdni. Ha nincs ez az alap, utána már közlelhetünk az olvasástechnika felől, várhatjuk a tanítótól, a házi olvasmányok megváltoztatásától a megoldást, de sokkal kisebb az esély.”

jon a hároméves, aki a klipeken nő fel – már a mesefilmeken belül is –, hogyan tudja „megemészteni” azokat előzetes műveltségtartalmak megszerzése nélkül? Nyilván sehogy, de a belőle áramló folyamatos izgalom, melyet óhatatlanul átvesz, jelentéktelenné alacsonyítja a nyugodt szemlélődés békéjét. Egy amerikai felmérés igazolja, hogy az 1950-es évek televíziós műsoraiban egy kép átlagosan harminc másodpercig tartott, míg ma átlagosan öt másodpercenként változik a látvány. A Music Television és más, a gyerekek és fiatalok körében népszerű csatornákon másodpercenként kétszer-háromszor változik a kép, ami rongálja a szemet, az agyat, az idegrendszert. Ez a sebesség egyáltalán nem hagy időt a gondolkodásra, az elidőzésre, a felkeltett vágyak és érzések csak felhalmozódnak a nézőben.

A mai gyerekek többsége a tévé és számítógép hatására türelmetlenné válik. Az élettől is azt várja, amit a tévé nyújt: állandó szórakozást és szórakoztatást. Unatkoznak, semmire sem tudnak összpontosítani. A tévé és a számítógépes játékok a maguk folyamatos, gyors kép- és témaváltásával alaposan megrombalták a mai nemzedék koncentrációs képességét. A látott események folyamatosak, sűrítettek, izgalmasak, és azt sugallják, hogy az maga a valóság és a lényeg. Amikor a gyerek rájön, hogy az élet valósága más, csalódott, értetlen lesz. Könnyen válhat cinikus, nyugtalan vagy erőszakossá. A sodró történetekhez képest a mindennapi élet lassúnak és érdektelennek tű-

nik. Elmerengeni? Nézelődni? Csendben töprengeni, felfedezni? Az idegrendszerüket leszoktattuk erről, s aztán csodálkozunk, miért nem tudnak megtanulni írni, olvasni az egyébként értelmes gyerekek, vagy ha meg is tanulnak, miért írnak helytelenül, miért nem szeretnek olvasni.

Vekerdy Tamás szerint a legszelídőbb természetfilm is agresszivitást kelt, de a legtöbbet a rajzfilmek ártanak. A gyermeket nagyon sok külső hatás éri, élményeit fel kell dolgoznia. Ennek eszköze a játék, a merengés, az álom, a mesehallgatás, később a regényolvasás lehet. A tévé hatására belső feszültsége nemhogy csökkenne, hanem fokozódik. A rajzfilmek csak növelik a gyermek agresszióját. Nem a bemutatott durva jelenetek hatására válik feszültté és agresszívvá a gyermek, hanem azért, mert a készen kapott képek nem tudnak belsővé válni, sőt, megakadályozzák a belső képalkotást, ami elengedhetetlen az élmények feldolgozásához.

Oszoli Márti írja egyik tanulmányában: „Nagyon fontosnak tartom – s a mai világban radikális gondolat, tudom –, hogy a gyermek első 5-6 évében próbáljunk meg tévémentes ott-hont biztosítani. A 2005. szeptember végén megrendezett III. Nemzetközi Médiakonferencián megállapították a szakemberek, hogy hároméves korig a televíziózás (még a háttér-televíziózás is) bizonyítottan káros. A korai rászakas a televíziózásra több fejlődési szakaszt megelőz, és a megfelelő előképzettség nélkül zúdítja a gyerekekre a számára dekódolhatatlan információmeget. A televízió megváltoztatta a korábban kialakított fokozatos átmenetet a gyerekkorból a felnőttkorba. Kendőzetlenül mutat be mindent, akár a legkisebbek számára is.”

Hogyan szeretessük meg a gyermekkel az olvasást?

Legyünk minél több időt együtt gyermekeinkkel, de figyeljünk is egymásra!

Meséljünk nekik minél többet életkori igényeiknek megfelelően. Nemcsak a kisgyerekek, az általános iskolás, de még a gimnazista is igényli, hogy megosszuk vele családjunk, településünk, nemzetünk „történeteit”.

Olvassunk mi is! Szenvedélyesen olvasó, nevelő szülők, tanítók és tanárok tudják megszerettetni az olvasást.

Ajándékba könyvet kapjon!

Ha azt szeretnénk, hogy gyermekeink ne a televízió és a számítógép rabságában töltsék szabadidejük nagy részét, mi, felnőttek is kapcsoljuk ki azokat, hiszen minket is elidegenítenek a könyv csendes világától, a barátoktól, a természettől. Olyan tevékenységi formákra kell ránevelnünk gyermekeinket (pl. olvasás, rajzolás, kézimunkázás, kirándulás, színházlátogatás), melyek nagyobb vonzerőt jelentenek a rajz- és akciófilmeknél, de még a számítógépes játékoknál is.

Ma aligha van olyan lakás, amelyben nincs televízió, számítógép. Személyiségromboló hatásuk nemcsak a kisgyerekek esetében áll fenn,

„Ma aligha van olyan lakás, amelyben nincs televízió, számítógép. Személyiségromboló hatásuk nemcsak a kisgyerekek esetében áll fenn, az általános iskolás, a serdülő is falja a televízió műsorait, idejük nagy részét a képernyő világa rabolja el és fosztja meg őket az önmegértés és a személyiségépítés nehéz, de szép folyamatától.”

az általános iskolás, a serdülő is falja a televízió műsorait, idejük nagy részét a képernyő világa rabolja el és fosztja meg őket az önmegértés és a személyiségépítés nehéz, de szép folyamatától. Fiataljainkat már megtanította a média a felelőtlen szórakozásra, az üres időtöltésre, ami életük rohamos kiüresedéséhez vezethet. A felnőtt generáció feladata tehát, hogy a tévé és a számítógép használatát korlátozza számukra is, és megtanítsa őket az értelmes időtöltés lehetőségeinek a megteremtésére, hisz az, aki tartalmassá tudja tenni életét, a nehezebb időszakokat is könnyebben átvészeleli, és nem válik környezete terhére, hanem önmaga és az őt körülvevők épülését keresi.

PÉTER MÓNIKA MÁRIA,
a kalotaszentkirályi
Ady Endre Iskola
magyartanára

Júdáscsók – vallásórán

Nagycsütörtökön Jézus imádkozni hívta tanítványait, barátait, mert félt. Bár tanítványai elkísérték, Jézus végül mégis csak egyedül maradt, mert imádkozás közben a többiek elaludtak. A történet mesélésében csak idáig érhettem el, mert a negyedik kislány pajkos mosollyal félbeszakított: *Még szép, hogy elaludtak, én is mindjárt elaluszok.* Nyilván harsogó kacagás váltotta fel a nagycsütörtöki búslakodást. Jó lett volna, ha Jézus is ennyire viccesnek találta volna helyzetét nagycsütörtökön. De halálosan komoly történet következett, mert az igazság és a szeretet prófétáját a földi hatalmasok el akarták hallgattatni. Tovább meséltem a csintalan diákserегnek, akik már teljesen az elszunnyadt tanítványok hatása alatt voltak, vagyis mímelték az alvást.

Kitartás, gondoltam, még csak húsz perc van az órából, nem fogok kikelni magamból húsvét szent ünnepe előtt.

Szóval Jézusnak és barátainak a közös imádkozás nem jött össze, de annyit legalább lediktáltam a diákoknak, amit az evangéliumi leírások szerint azokban a magányos percekben Jézus szólt: *Uram, múlték el tőlem ez a keserű pohár, mindazáltal a te akaratod legyen meg.* Jézus szembenéz az elmúlással, elfogadja, hogy földi életének vége kell legyen. A tanítványok – az 1–4. osztályosok – még mindig az alvást mímelték, borzos kis fejüket az asztalra sunyították és gonosz vigyorral horkoltak.

Jaj, Istenem, hogy fogom én ezekkel a kis ördögökkel elhítenni, hogy húsvétkor Jézus már halott, de lelke örökké él, hogy mi nem a testi feltámadást, hanem a lelki újjászületést ünnepeljük?!

Na de húsvétig még van. Egyszer Jézust el kell árulnunk, el kell fognunk, keresztre kell feszítenünk, hogy majd megmutathassa nekünk, hogy a halál nem a végső elmúlás, hanem átalakulás.

Júdás vezetésével megjelennek a katonák, hogy elfogják Jézust. Júdás így szól: *Akit én megcsókolok, azt kell elfogni.*

És itt kezdődött az én tanítványaimnál az ébredés és a figyelés.

– Bocsánat, de nem értem – szólt az egyik tanítvány. – Pap néni azt mondta, hogy Júdás megcsókolta Jézust? Hát szerette Jézust? És ha szerette, akkor miért árulta el?

– Igen, hát ez ilyen bonyolult – mondtam én.

– Nem értem, mondta a másik kisgyermek. – Az emberek nem azokat szokták megcsókolni, akiket szeretnek?

– De igen, azokat szokták. Az emberek azonban néha kifordulnak önmagukból – mondtam én megint.

– Miért nem tudott az a Júdás csak inteni egyet, vagy rámutatni Jézusra? Miért kellett azt mutatnia, hogy szereti a másikat? – kérdezte egy harmadik kisgyermek.

– Én már unom az egészet – fakadt ki a negyedik tanítvány –, mindig azt hiszem, hogy valamit megértek, amit a felnőttek tesznek, s mindig kívül, hogy nem értem. Most akkor szerette Júdás Jézust vagy nem szerette, s ha szerette, akkor miért árulta el, s ha már annyira el akarta árulni, miért nem csinálta másképp?

Itt leragadtunk. Én megmenekültem a lelki újjászületés tanának felvázolásától, ők meg az írástól.

Miért kell a felnőtteknek mindent elrontaniuk? Ha a csók és az ölelés a szeretet kifejezése, miért kell azt másra felhasználni? Miért nem lehet mindent arra használni, amire való?

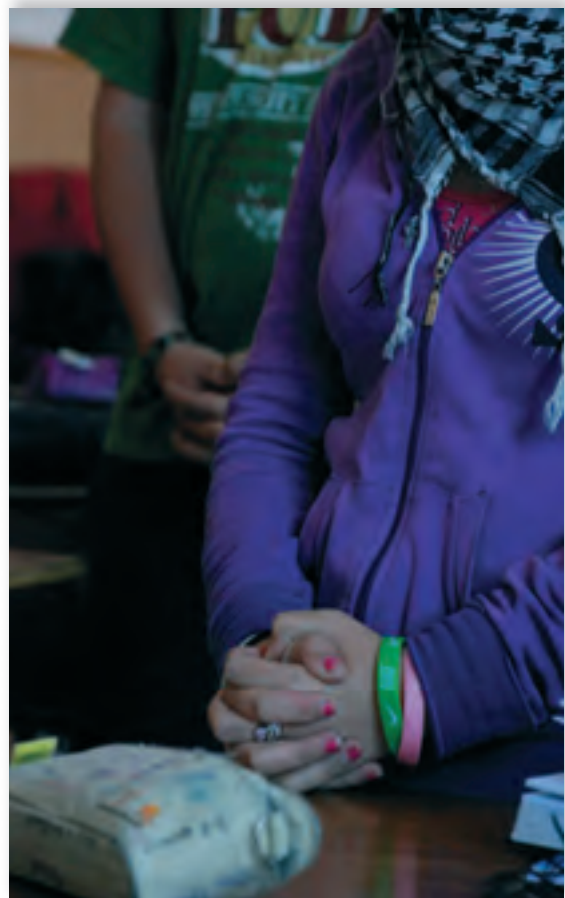
Tanítványaim felháborodása rám is átragadt. Valóban – miért is nem használjuk a dolgokat, a szavakat, a gesztusokat hivatásuk, rendeltetésük szerint?

Ha a beszéd a megszólításért és megszólalásért van, miért használjuk félrevezetésre?

Ha a csók és az ölelés a szeretet kifejezéséért van, miért használjuk árulásra, kizsákmányolásra, megaláztatásra?

Ha a munka azért van, hogy ne mesedjünk általa, miért használjuk fásultságunk fokozására?

Ha a tanulás és tudás arra való, hogy általa a világot jobbá tegyük, miért használjuk mégis kirekesztésre és pusztításra?

- **Húsvéti önvizsgálat.** Ha a tanulás és tudás arra való, hogy általa a világot jobbá tegyük, miért használjuk mégis kirekesztésre és pusztításra?

Tanítványaim arra tanítottak meg ezen a vallásórán, hogy figyeljek oda jobban életem hivatására és az élet dolgainak, részeinek rendeltetésére. Mindenből gúnyt lehet űzni, minden igazat félre lehet magyarázni, és mégis lelkünk legmélyén tudjuk, hogy szavaink félremagyarázása, gesztusaink félreértelmezése erőszakos áltatás, és ez így nem jó. De vajon van-e erőnk mindezt kimondani és ennek igazsága mellett kitartani?

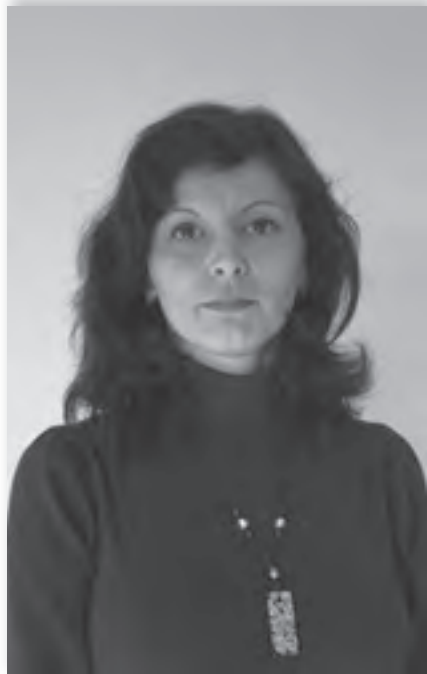

SZÉKELY KINGA RÉKA,
homoródszentpéteri
unitárius lelkész

Beszélgetés Andreia Maxim aradi román tanárral

„Csak minőségi reformokat az amúgy is érzékeny területen”

Az új tanügyi törvény szerint a román osztályokétől eltérő tanterv és tankönyv alapján kellene tanítani a román nyelv és irodalmat a kisebbségi diákok számára. A tervek szerint a cikluskezdő évfolyamokon (például első vagy ötödik osztályban) vezetnék ezt be, aztán minden évfolyam fokoza-

• **Andreia Maxim: „Lényegében minden a pedagógus hozzáállásától függ.”**

tosan térne át. Hogy mi a véleménye a románitanításról egy olyan pedagógusnak, aki kisebbségi iskolában oktat, arról Andreia Maximot, az aradi Csiky Gergely Iskolaközpont román tanárát kérdeztük.

– *Hogyan vélekedik, a magyar diákok románoktatása esetében melyik a helyes megnevezés: a román mint idegen nyelv vagy a román mint „nem anyanyelv” tanítása?*

– E kérdés lényegében az utóbbi tíz évben gyakran elhangzott a szakmai vitákon, konferenciákon. Ma már elméleti megalapozottsággal állíthatjuk, hogy a kisebbségek nyelvén történő oktatásban „a román mint nem anyanyelv” fogalmának használata a célravezető, hisz egyértelműen kihangsúlyozza, hogy olyan tanulási folyamatról van szó, melyben a román nyelv nem anyanyelvi státusban szerepel. Így sajátos oktatási folyamatot feltételez, melynek jellegzetességeit éppen a kisebbségek nyelvi és kulturális sokszínűségének kell meghatározni. Érdekes tapasztalatban volt részem nemrég egy kolozsvári konferencián, melyet a Babeş-Bolyai Tudományegyetem filológia karán szerveztek. A román nyelvet idegen nyelvként oktató tanszék egy sikeres pályázat keretében a kisebbségi iskolákban (azaz magyar, roma, ukrán, szlovák stb.) történő román nyelvoktatás kérdésével kíván foglalkozni. E nyelvet – állításuk szerint – idegen nyelvként kell oktatni, akárcsak a külföldről érkező egyetemistáknak. Ők a román mint nem anyanyelv fogalmát csak a beszélők szempontjából értelmezik, azaz úgy vélekednek, a fogalom azokat célozza meg, akik nem idegen ország állampolgárai, hanem itt élnek és kisebbségiek. Ezt a megközelítést nem csak helytelennek, hanem veszélyesnek is tartom. Az említett iskolákban a román nyelvet NEM kell idegen nyelvként oktatni, hiszen teljesen más helyzetről van szó. Sajátos módszertan és tartalom alapján kell oktatni, amelynek keretében az idegen nyelv oktatásának szempontjai is érvényesíthetők, de az anyanyelvi megközelítések is.

Évekkel ezelőtt hatalmas tiltakozást váltott ki az a kijelentés, hogy a románt idegen nyelvként kell(ene) oktatni, most azonban hasonló megközelítés kerül felszínre, csak más csomagolásban. Szakemberként fon-

„Ma már elméleti megalapozottsággal állíthatjuk, hogy a kisebbségek nyelvén történő oktatásban »a román mint nem anyanyelv« fogalmának használata a célravezető, hisz egyértelműen kihangsúlyozza, hogy olyan tanulási folyamatról van szó, melyben a román nyelv nem anyanyelvi státusban szerepel.”

tosnak tartom a szakkifejezések következetes használatát és alapos megértését is, tanárként pedig határozottan állítom, hogy szükséges a sajátos tanterv, tananyag, de a kisebbségi tanulóknak nem idegen nyelvként kell oktatni a románt. Összegezve tehát azt mondhatom, hogy fontos és elengedhetetlen a román nem anyanyelvként történő oktatásának támogatása. Ebben a munkában veszek én is részt immár több éve, ugyanakkor nem támogatom és a jövőben sem kívánom támogatni a szakmailag megalapozatlan elképzeléseket. A váltásra szükség van, de csak a minőségi reformokat szabad megengednünk a már amúgy is „érzékeny” szakterületen.

– *Mi a tapasztalata, hogyan lehet megszerettetni a más nemzetiségű gyerekekkel a románt?*

– Sok olyan diákom van, akik szeretettel tanulják a tárgyat. Természetesen rengeteg függ a tanár által használt módszerektől, ugyanakkor lényegében minden a pedagógus hozzáállásától függ, attól például, hogy hogyan közelíti meg a kisebbségi diákok sajátos helyzetét. Fontos, hogy tanárként elfogadjuk, hogy a kisebbségi diák másként tanulja és használja a

nyelvet, mint aki anyanyelveként beszéli azt. Az is fontos természetesen, hogy a tanárok állandóan érdekeltek legyenek saját képzésükben és önképzésükben, és hogy olyan képzési kínálat álljon rendelkezésükre, amely a valós szakmai kérdésekkel foglalkozik, és a témában jártas szakemberek tartják. Arról nem is beszélve, hogy mennyire fontos lenne e kérdéskör oktatása egyetemi szinteken is...

Azt is fontosnak tartom, hogy a tankönyvek és a tantervek kidolgozásában szakemberek is, de gyakorló pedagógusok is részt vegyenek, hogy mindkét szint véleménye tükröződjön.

– Őn érti és beszéli is a magyar nyelvet. Ez segít a munkájában, lefordítja órán magyarra azt, amit esetleg nem értenek meg a gyerekek?

– A románt románul tanítom, elsősorban azért, mert a gyerekek közül sokan csak román órán használják a nyelvet. Egyesek néha szünetben is románul beszélnek velem, hogy gyakorolják. De fontos, hogy megértsék, mi mit jelent, ezért gyakran használunk szótárt. Egyébként a szótárhasználat kialakítása fontos az egyéni tanulásban, ezért gyakran szorgalmazom ennek a használatát.

– A télen az ön kezdeményezésére a tanfelügyelőséggel közösen szerveztek a Csiky Gergely Iskolaközpontban egy szakmai megbeszélést azokkal az Arad megyei román tanárokkal, akik nemzetiségi iskolákban vagy tagozatokon tanítanak. Milyen tapasztalatokról számoltak be például a német vagy a szlovák iskolában dolgozó kollégák?

– A német iskola más helyzetben van, és nemcsak az aradi, hanem azt hiszem, valamennyi romániai német tannyelvű intézmény. Kevés a német anyanyelvű diák, többnyire román vagy magyar nemzetiségű, vagy elrománosodott német tanulók járnak ezekbe az iskolákba, akiknek nem okoz gondot a román tanulás. A nagy-laki szlovák iskolában viszont hasonló a helyzet a magyar iskolákéhoz.

Ők is a szlovákot anyanyelvüként használják, egymás között és a családban szlovákul beszélnek. De természetesen más és más nyelvi és kulturális háttérrel van szó, ezeket a

• ASZERZŐ FELVÉTELE

• Az Arad megyei román tanárok a kisebbségi diákok román tanulásáról tanácskoztak a Csiky Gergely Iskolaközpontban

programok tervezésekor figyelembe kellene venni.

„A románt románul tanítom, elsősorban azért, mert a gyerekek közül sokan csak román órán használják a nyelvet. Egyesek néha szünetben is románul beszélnek velem, hogy gyakorolják. De fontos, hogy megértsék, mi mit jelent, ezért gyakran használunk szótárt.”

– Számon tartják vagy figyelemmel kísérik, hogy a Csiky Gergely Iskolaközpontban végzett diákok milyen egyetemet választanak: olyat, amelyiken magyar vagy román az oktatás nyelve?

– Igen, érdekel és követjük diákjaink tanulmányait az iskola elvégzése után is. Sokan jelentkeznek az aradi egyetemre, mások meg Temesvárra vagy Kolozsvárra. Azért is fontos, hogy a líceum elvégzéséig jól megtanuljanak románul, hogy lehetőségük és szabadságuk legyen az egyetem kiválasztásában a mindkét nyelven szervezett oktatási kínálatból választani, azaz a nyelvtudás ne legyen gátló tényező a továbbtanulást illető döntéshozatalban.

PATAKY LEHEL ZSOLT

Élménypedagógiai műhely Marosvásárhelyen

Játék az iskolában: természetes eszköz

Közel száz pedagógus vett részt április 9-én a marosvásárhelyi Bolyai Farkas Elméleti Liceumban megszervezett szakmai napon. A *Kalandok és Álmodok – avagy saját-élmény, non-formális tanulás, játék és kihívás a nevelésben, személyiségfejlesztésben és oktatásban* címmel meghirdetett egész napos rendezvény több helyi és budapesti szervezet összefogásával került megrendezésre: a Kulcs Szociálpedagógusok Egyesülete (Marosvásárhely), az Outward Bound Romania (Marosvásárhely), a Zabhegyező Gyerekanimátorok Egyesülete (Budapest) és a Kalandok és Álmodok Szabadidő-pedagógiai és Animációs Szakmai Műhely (Budapest). A résztvevők sorában a pedagógusok mellett szép számban voltak szociálpedagógusok, pszichológusok, pedagógusjelöltek is. A reggel kilenctől késő délutánig tartó rendezvényen 24 műhelymunkából válogathattak a jelentkezők.

A várakozás és a csoda

Bodoni Ágnes szociálpedagógus, a Babeş-Bolyai Tudományegyetem tanára az egész napos aktív részvételt a kilenc hónapi tartó várandóssághoz hasonlította, amely tele van várakozással, új élményekkel, és amely végül a csoda világra jöttével zárul. Nézzük, melyek voltak azok az új élmények, kalandok és álmodok, melyeket a szervezők kínáltak. Nézzük, hogy miből lehetett csemegézni. Bányai Sándor élménypedagógus, kalandpedagógiai tréner, a Kalandok és Álmodok Szabadidő-pedagógiai és Animációs Szakmai Műhely szakmai vezetője az élménypedagógia alapjaival ismertette meg a jelentkezőket. Erre a foglalkozásra élménypedagógiában nem jártas, kezdő pedagógusokat várt, olyanokat, akik már hallottak az élménypedagógiáról, de még nem volt alkalmuk behatóan megismerkedni a módszerrel. A műhelymunka vezetője a foglalkozást követően elmondta, hogy ez volt a 10. szakmai nap, amelyen a Kalandok és Álmodok Szakmai Műhely képviselőjében részt vett. Kérdésemre,

hogy tapasztalt-e különbséget a magyarországi és az itteni pedagógusok alternatív módszerekhez való viszonyulásában, azt mondta, hogy az erdélyi, de különösen a marosvásárhelyi tanítók, tanárok nagy része már ismeri az általa bemutatott módszer lényegét, hiszen az Outward Bound „megfertőzte” az itteni pedagógusokat és diákokat egyaránt. Egy olyan nonprofit, kültéri tevékenységekre szakosodott szervezetről van szó, amely alakulása óta (1993) biztonságos, minőségi programokat kínál fiatalok számára. Szemben a Kalandok és Álmodok Szakmai Műhellyel az élménypedagógiát természeti környezetben alkalmazza. Főbb tevékenységeik között szerepel az élménypedagógiai képzés tanároknak, illetve élménypedagógiai személyiségfejlesztő tanfolyam diákoknak, de árva, hátrányos helyzetben lévő fiataloknak is tudnak foglalkozást szervezni.

Új, használható módszerek és ötletek

Bányai elmondta, hogy az Outward Bound munkássága révén az itteni pedagógusoknak jó tapasztalataik, pozitív élményeik vannak az élménypedagógiáról, nyitottak az újra. Továbbá kiemelte, hogy a szakmai napon jelen levő pedagógusok hihetetlen lelkesedéssel és komolysággal vettek részt a műhelymunkákon. Még a játékok közötti rövid szünetben is jegyzeteltek, kérdeztek, maximálisan kihasználva a foglalkozást vezető tudását, tapasztalatát. Érezhető volt, hogy nem a szakmai nap végén átnyújtott tanúsítványért, nem a képzésen való részvétellel megszerzett pontokért jöttek, hanem azért, mert új, használható módszereket, ötleteket szeretnének gyűjteni. Bodoni Ágnes szociálpedagógus *Rejtett tanterv a pedagógiában* címmel tartott játékokkal fűszerezett bemutatót a hivatalos curriculum mögötti spontán nevelési formákról. Itt olyan nevelési formákról van szó, amelyeket a kognitív tudáson kívül adunk át a tanítványainknak.

• **Csapatsszellem, műhelymunka.** Együttműködés képzésben

A csapatkohézió kialakítása

Kádár Annamária pszichológus, a Babeş-Bolyai Tudományegyetem Pszichológia és Neveléstudományok Karának adjunktusa, M&Co tréner *Csapatépítő játékok pedagógusoknak* címmel tartott foglalkozást. Mint mondta, a csapatépítés az egyik leghatékonyabb módja annak, hogy csapatsszellem, csapatkohézió alakuljon ki az osztályban, iskolai közösségben. A siker az akarat, a küzdés, az együttműködés és a játék összehatásában rejlik. A foglalkozást azon pedagógusoknak ajánlotta, akik gyakorlatban is ki szeretnék volna próbálni a tréner által bemutatott csapatépítési fázisokat, elméleteket. A műhelymunkában részt vevő pedagógusok öt-hat fős csapatokba szerveződtek és különböző próbák, kalandok sikeres teljesítése után annyira összekovácsolódtak, hogy nonverbális eszközök használatával sikerült egy nagy csapattá alakulniuk és csigaformában, spirális köröket leírva a nap flash mobját bemutatniuk az iskola udvarán. Egy másik igen érdekes műhely a mozgáskultúra fejlesztésével foglalkozott. Kelemen Katalin és Hayashi Akio olyan feszültségoldó, bizalomra építő, egymást közelebb hozó, csapaterősítő mozgássorokat mutattak be, amelyek különböző változataiban minden korosztály számára alkalmazhatóak. A résztvevők beszámolója szerint

• SZERZŐ FELVÉTELE

elfogadható megoldásához. Dáné Gabriella konkrét példákkal illusztrálta előadását és a problémákhoz megoldásokat is kínált: az óvodában, elemi osztályokban már az első napokban sok feszült, kellemetlen helyzetet kerülhetünk el, ha megtanítjuk gyerekeinket arra, hogy sorban álláskor figyeljenek arra, hogy meghagyják egymás intim terét. A foglalkozáson részt vevő pedagógusok maguk is kipróbálták azokat a problémamegoldási stratégiákat, melyeket a pszichológus ajánlott.

Élménymatematika és „jégtörés”

Egy másik közkedvelt foglalkozás az élménymatematika volt, melyet Horváth Éva középiskolai matematikatanár, élménypedagógus és Kémenes Hajnal tanítónő *Matek... kicsit másképpen* címmel hirdetett meg. Az élménypedagógia kínálta módszerek segítségével bizony még a komolynak, néha talán unalmasnak vélt matematikaórákat is színesebbé, változatosabbá, jobb hangulatúvá teheti a pedagógus. Egyetlen módszerként az élménypedagógia sem lehet válasz minden felmerülő problémára, de számtalan helyzetben, tanulási fázisban jó eredménnyel használható. Cselekvésre készíti a résztvevőket. Provokál. Olyan helyzetet teremt, melyben a csoport tagjai késztetést éreznek arra, hogy próbára tegyék tudásukat, képességeiket, kreativitásukat. Saját fizikai, pszichikai képességeinkkel szembesít, és ami talán ennél is fontosabb: személyes élményre koncentrál. Az igazán fontos dolgokra emlékezni tudunk, élmény köt hozzájuk. Az élménypedagógia is ezen az elven alapszik: a résztvevők személyes élményen keresztül, tapasztalat által szerzik a tudást, nem készen kapják. Nem a tanár, a tréner, az óvónő, a tanító, az előadó tudását kell a folyamatban részt vevőnek, diáknak, gyereknek, hallgatónak elfogadnia, megszűrnie és átgyúrnia. Az élménypedagógiai foglalkozáson a vezető szerepe más. Személyisége, egész habitusa befolyásolja ugyan a játékot és ezzel együtt a tanulási folyamatot, de nem uralja azt.

Horváth Éva, a Bolyai Farkas Elméleti Líceum matematikatanára egy másik műhelymunkára is várta a jelentkezőket *Energetizáló, jégtörő játékok az osztályban* címmel.

Még számtalan más foglalkozás, műhelymunka várt a lelkes pedagógusokra, amely együttgondolkodásra, új tapasztalatok szerzésére, játszásra ösz-

tözött mindannyiunkat. Hiszen a titok talán mégiscsak a játékban rejlik. Mert játszani jó, játszani kell! Az egész napos rendezvényen a kezdeti feszültséget oldó, bemelegítő vagy ismerkedési játékoktól kezdve a csapatépítő, versengő, együttműködési, problémamegoldó, kommunikációs játékokig mindenre láthattunk, „tapasztalhattunk” példát. Mindannyian azzal a gondolattal távoztunk a fárasztó, de kalandokkal, élményekkel teli nap után, hogy minden napossá, természetes eszközzé kellene tenni a játékot az iskolában. Minden egyes tanórán. Természetesen ez nem azt jelenti, hogy a többi oktatási módszer elvetjük, kizárjuk, de ötvözni lehet a frontális, előadói módszert a csoportos foglalkozással, a játékkal. A játék oktatási szempontból számtalan lehetőséget nyújt: jól érezzük magunkat, testi, szellemi erőnket fejleszt, befolyásolja érzelmeinket, élménydús, új tapasztalatokat szerzünk általa, magabiztossá tesz, kitartásra, együttműködésre, felelősségre, kommunikációra tanít.

Egyre többen alkalmazzák Erdélyben az élménypedagógiát

A nap végén a részt vevő pedagógusok közül Nagy Magdolnával és Moritz-Farkas Melindával beszélgettünk, osztottuk meg élményeinket a foglalkozásokról. Mindketten a kolozsvári Református Kollégium tanárai. Magdolna már több élménypedagógiai rendezvényen vett részt, régóta „megfertőződött”, ahogyan ő fogalmaz. Hiánypótlónak érzi az ilyen rendezvényeket, és úgy véli, hogy mi magunk is sokat tehetnénk azért, hogy gyakrabban találkozzunk, hiszen most már Erdélyben is egyre több pedagógus ismeri és használja az élménypedagógia módszereit. Arra a kérdésemre, hogy sok éves tanári tapasztalattal a tarsolyában mit gondol, módszertani szempontból melyek voltak azok a források, melyekből meríteni tudott, egyértelműen a Kalandok és Álmodások Szakmai Műhely által szervezett rendezvényeket jelölte meg. Annak ellenére, hogy rangos uniós projektekben vesz részt, ezek a rendezvények a tanítás folyamatában mégis jobban használhatóak számára.

(Részletek: www.kalandokeshalmaz.hu)

SZALÓ RÉKA

és játék összehatása az élménypedagógiával

igen csak hasznos volt ez a foglalkozás is, hiszen sokkal nagyobb figyelmet kellene szentelni a játékos, örömteli mozgásnak az iskolákban. Talán így elkerülhető lenne az egyre növekvő agresszivitás, abból adódó szorongás és feszültség – egyeztek meg a pedagógusok. Óvodától egyetemig, tanóra előtt, közben, után, órákon kívül, táborokban, mindenhol hasznosan alkalmazhatóak az ilyen játékok, hiszen egyszerűek, egyáltalán nem vagy nagyon kevés eszközt igényelnek, de annál több örömet, jókedvet, önbizalmat és élményt nyújtanak. Dáné Gabriella, a kolozsvári Református Kollégium iskolapszichológusa számos élménypedagógiai rendezvény, tábor résztvevője *Erőszakmegelőzés az osztályban* elnevezésű szakmai műhelymunkáján az agresszivitásról, a fékezhetetlen indulatokról, a nehezen kezelhető helyzetekről, az erőszakos cselekedetekről és annak velejáróiról tartott előadást. A szakmai vezető olyan lehetséges utakat, módokat, viszonyulásokat kínált fel a résztvevőknek, melyek segítségével a gyerekekben sikerül majd azokat a kompetenciákat kialakítani, melyek révén elkerülhető lesz a verbális és fizikai agresszió. A proaktív és protektív viselkedés fejlesztésével olyan képességek erősíthetők meg, melyek hozzájárulhatnak a gyerekek közti konfliktusok mindenki számára

Beszélgetés Dávid Kacsó Ágnes kolozsvári pszichológussal

Erőszakos társadalomban erőszakos az iskola is

Fotó • FÜLÖP ZOLTÁN

• Kacsó Ágnes: „Az erőszakos cselekedetek semmilyen esetben nem tolerálhatók.”

Minél nagyobbak a társadalmi feszültségek, bizonyos rétegek frusztrációja vagy az iskolával, oktatással kapcsolatos csalódottsága, annál észlelhetőbb lesz mindez az iskola „minitársadalmában” is – jelentette ki Dávid Kacsó Ágnes kolozsvári pszichológus, amikor lapunk az iskolai erőszak témájában faggatta. Beszélgetésünkéből az is kiderült, hogy mindig volt erőszak az iskolákban, de csak mostanság kezdtünk erről nyíltan is beszélni.

– Iskolai erőszak – egyre gyakrabban hallani ezt a kifejezést, mintha csak napjaink velejárója lenne. Szinte nincs is nap, amikor rokonaink, ismerőseink ne mesélnének erre a jelenségre utaló tetteket, s ritkák azok a híradások is, ahol ne lenne példa hasonlóra. A gyerek-gyerek, a tanár-gyerek, de szép számban előfordulnak a gyerek-tanár viszonyban is erőszakba torkolló konfliktusok. Ennyire eldurvult a társadalom, vagy korábban tabunak számított erről beszélni?

– Az iskolai erőszak nem új keletű dolog, ami új, az inkább az, hogy beszélnek is róla. A testi fenyegetés alkalmazása a tanárok részéről egyidős magával az iskolával, de a társak közötti agresszív megnyilvánulások jelenlétére következtethetünk bizonyos rendelkezésekből a 18. századból, amelyek megtiltották a diákoknak a törviselést vagy a botok bevitelét az iskolába. Sőt, a tanárok elleni erőszak sem új dolog, arra is utalnak különböző korokból származó leírások.

– Ha a szó legszigorúbb értelmében nem is volt tabu – mert a diákok maguk között mindig is nyílt titokként kezelték –, hogy vannak tanárok, akik nem riadnak vissza az erőszaktól, amikor arról van szó, hogy „beleverjék” a tanuló fejébe a tudást, vagy éppen egy pofonnal szoktassák le a csínytevéseken túlmutató tettekről, akár még egy évtizeddel korábban sem merült fel, hogy a diákok rendőrségen jelentgessék fel a pedagógusokat. Ma már erre is egyre gyakrabban akad példa. Előre viszi ez az „erőszak-mentesítést”?

Ha valaki úgy érzi, hogy sérelem esett rajta, akkor a rendelkezésére álló eszközöket alkalmazhatja a probléma orvoslására. Ha valakit az utcán megvernek, akkor is a rendőrségi feljelentés a jogorvoslat keresésének a módja. Miért kellene ennek különböznie az iskola esetében? Az illetékes szerveknél történő feljelentés az elégedetlenség és sérelem lényegesen kontrolláltabb formája, mint az igazságszolgáltatás saját kézbe vétele és a bosszú megszervezése. A rendőrségi feljelentés – amiről különben nem hiszem, hogy túl gyakori lenne – az öntudatosság fokozódásának is a kifejezése. A feljelentés mint aktus azt is kifejezi, hogy az illető tudja vagy úgy gondolja, hogy törvénytelen, ami vele megesett, jogainak megsértése, ami senki részéről nem fogadható el.

– Korosztályonként más-más kérdéseket vet fel az iskolai erőszak fogalma. Elemiben a diákok körében tapasztalható gondok nem minden esetben nevezhetők erőszaknak, hiszen abban a korban még alig válik el egymástól a játéka a megfontolt tettektől. Hol van az a pont, amikor a pedagógusnak vagy a szülőnek közbe kell lépnie?

– A tettek megítélésénél a szándéknak mindig meghatározó szerepe van. Az óvodában, mint ahogy a játszótéren is, történnek a gyermekek között olyan cselekedetek, amelyeknek egyértelműen a másik bántása vagy megfélemlítése a célja. Ezek semmilyen esetben nem tolerálhatók. Az erőszakkal szemben az egyedüli működőképes elv a „zéró tolerancia elve”, vagyis semmilyen formája semmilyen mértékben nem elfogadható.

– Ahogy telnek az évek, egyre inkább magukba zárkoznak a diákok. A főként egymás közötti konfliktusokról szinte csak a legszélsőségesebb esetekben értesülnek a tanárok, a szülők pedig van, hogy akkor sem. Mit tehet egy tanár, ha erőszakra utaló jeleket észlel?

– Mint minden esetben, itt is a megelőzés a leghatékonyabb. Ha az osztályból sikerül igazi közösséget kovácsolni, ha a tanárok odafigyelnek arra, akinek valamilyen problémája van, türelemmel viszonyulnak hozzá és támogatják a probléma megoldásában, ha nem hagyják, hogy gyerekek peremhelyzetbe kerüljenek, akkor jelentősen csökken annak az esélye, hogy valaki a többiek agressziójának cél-táblája legyen. Azt azonban nem szabad elfelejteni, hogy a diákok nem csak azt tanulják meg, ami expliciten benne van a tantervben. A diákok abból is tanulnak, hogy hogyan beszél az igazgató a tanárokkal, azok hogyan viselkednek ennek jelenlétében, a tanár hogyan viszonyul a gyengébbekhez, a problémásokhoz. A diák ezeket az üzeneteket fogja követni, nem a deklaráltakat. Így nem csodálkozhat az a tanár, aki a megsegényesítést állandóan alkalmazza az osztályban, hogy diákjai kigúnyolják a gyengébbeket. Erőszak

észlelése esetén a tanár tennivalója attól függ, hogy milyen mértékű az észlelt erőszak: van, amikor elég bizonyos szabályok megfogalmazása és következetes követése (ezeknek a szabályoknak a kialakításába és a szankciók megállapításába a gyerekeket is be lehet vonni). Más esetekben megtörténhet, hogy a szükséges intézkedések meghaladják a tanár kompetenciáját, és pszichológus vagy bűnüldöző szervek közbelépésére van szükség. Ilyenkor a tanár annyit tehet, hogy nem huny szemet az eset fölött, hanem tesz azért, hogy a szükséges beavatkozás megtörténjen.

– Ezekben az esetekben azonban könnyű úgymond átesni a ló túloldalára, hiszen a diákok erőszakos cselekedeteinek megfékezése érdekében a pedagógus – lehet, hogy akár észrevétlenül – is alkalmazhat esetenként fizikai vagy pszichikai erőszakot. Mit tegyen egy diák, ha azt észleli, hogy a tanár alappal vagy akár alaptalanul annyira „pikkel rá”, hogy az erőszak valamilyen formáját alkalmazza vele szemben?

– Ezeket a visszaélés eseteket – mert gyakorlatilag arról van szó – a Gyermekjogvédő Igazgatóságon kell jelenteni. A gyakorlatban azonban elég nehéz a hasonló problémákat hivatalos úton megoldani: az igazgató gyakran – bár tisztában van azzal, ami történik – a kolléga mellé áll, az osztálytársak nem mernek nyilatkozni, mert ők is félnek attól, hogy hasonló helyzetbe kerülnek, így pedig nem lehet bizonyítani a történeteket. Ilyenkor az segíthet, ha sikerül egy asztalhoz ültetni a feleket és segíteni őket abban, hogy megpróbálják megbeszélni a történeteket és együtt megoldást találni. Ez azonban csak akkor lehet hatékony, ha a gyermek és/vagy a szülő nem találja magát a vádlottak padján, ahol a fejére olvassák bűneit, hanem valóban az ő nézőpontjukat is meghallgatják és figyelembe veszik. Az egész beszélgetés csak akkor lehet hatékony, ha a tárgyalásokat semleges személy vezeti, aki segít a szülőnek és gyermeknek megfogalmazni a problémáját és gondoskodik arról, hogy valóban a probléma megoldása irányába terelődjön a beszélgetés, és ne kölcsönös vádaskodásokba és sértegetésekbe torkolljon.

– Ugyanakkor előfordul ennek a fordítottja is, amikor a diák fenyegeti meg tanárát vagy alkalmaz egyenesen testi erőszakot. Ha a tanár dühbe gurul, akkor gondolom, csak tovább mélyíti a konfliktushelyzetet. Mit lehet ilyenkor cselekedni?

– Nem hiszem, hogy valaki nyugodtan tűrheti, ha sértegetik vagy testi erőszakot alkalmaznak vele szemben. A diáknak joga van a tisztelethez és a civilizált hangnemhez a tanár részéről, de ez fordítva is éppen olyan igaz. A „zéró tolerancia” elve a tanár–diák viszonyra is vonatkozik, tehát a pedagógus sértegetésének is szankciókat kell maga után vonnia. Persze a tanár a felnőtt, és még azzal is példát mutat, ahogy ebben a helyzetben viselkedik. Ha nyugodt marad, megőrzi a civilizált hangnemet, ha jelzi, hogy nem az a baj, hogy a diák dühös, hanem az, ahogyan ezt kifejezte, ha a szankció lejárta után lezártnak tekint az ügyet, akkor megfelelő példát mutatott a diáknak, amit az hasznosítani tud a későbbiekben (még ha pillanatnyilag nem is úgy tűnik).

– Egyre elterjedtebb a szexuális zaklatás is. Kisfiúk megfogják osztálytársnőik fenekét, mellét, nemi szervüket mutogatják egymásnak, miközben egyre fiatalabb korra tehető az első nemi

Fotó • SÜTŐ ZSOLT

- **A megelőzés a leghatékonyabb.** Az erőszak nem elterjedtebb, mint régen, hanem egyre többet beszélnek róla. Az iskola a társadalmat tükrözi kicsiben. Mindig volt erőszak az iskolákban, de csak mostanság kezdtünk erről nyíltan is beszélni.

aktus is, s ezen belül előfordul erőszakos közöszlítés is. Mennyire látszanak a hasonló helyzetek? Lehet tenni valamit ezek ellen?

– Ez sem egyre elterjedtebb, hanem egyre többet beszélnek róla. Az iskola a társadalmat tükrözi. Egy olyan társadalomban, ahol természetes a nők tárgyként való kezelése, a szexuális célzatú megjegyzések, érintések, szexista viccek napirenden vannak, természetes, hogy mindez az iskolában is jelen van.

– *Van recept arra, hogy a lehető legminimálisabb szintre szorítsuk a bárminemű iskolai erőszakot?*

– Mint az előbb is említettem, az iskola a társadalmat tükrözi kicsiben. Minél nagyobbak a társadalmi feszültségek, bizonyos rétegek frusztrációja vagy az iskolával, oktatással kapcsolatos csalódottsága, annál észlelhetőbb lesz mindez az iskola „minitársadalmában” is. Természetesen mindez kifejeződésének elfogadható keretek között tartása elsősorban a kölcsönös tiszteleten alapuló érintkezési módok következetes betartásával érhető el. A gyermek nem csak a tanórán tanul, hanem szünetekben, az iskolai rendezvényeken és az utcán is.

BÁLINT ESZTER

• Magyar ünnep

• „Né, Mátyás király!”

• Az igazságos szobra – restaurálás után

2011. április

A kolozsvári Mátyás-szoborcsoport avatója

• Üzen a múlt – reneszánsz színek

FOTÓK: SÜTŐ ZSOLT

• Főhajtás Fadrusz János alkotása előtt

• Generációk találkozási pontja – miénk itt a tér

Felavatták április 2-án Kolozsvár főterén a felújított Mátyás-szoborcsoportot. A Hunyadi Mátyást és a fekete sereg négy vezérét – Magyar Balázst, Kinizsi Pált, Báthory Istvánt és Szapolyai Istvánt – ábrázoló, 1902. október 12-én leleplezett szoborcsoportot a román és a magyar kormány megállapodása értelmében tavaly közös finanszírozással restaurálták, amelynek összköltsége 800 ezer euróra rúgott. Bár a munkálatok november végén befejeződtek, és az azóta teljes pompájában tündöklő alkotást

a magyar és a román hatóságok egyeztetési képtelensége miatt időközben kétszer is felavatták nem hivatalosan, április 2-án több mint kétezer, Erdély minden szegletéből összesereglett ünneplő vett részt a hivatalos átadáson. Kelemen Hunor, a román kormány kulturális minisztere arra buzdított mindenkit: szeressék a szobrot, annak örökségét, szellemiségét, hogy újabb száz év múlva mindenki ugyanazt érezze, mint az ünnepség résztvevői: ez az örökség összeköti a magyar és a román népet.

2011. április

Sokat tehet a testnevelő tanár a diákok rossz testtartásának javításáért

A testnevelő tanár mindennapi munkája során gyakorta szembesül azzal, hogy a diákok gerince és izomállapota milyen gyakran eltér az egészségestől, és hogy ezt a szülők nem veszik észre időben, amikor még segíteni lehetne a bajon. Statisztikai adatok, felmérések eredményei arról tanúskodnak, hogy az utóbbi 20 évben megötszöröződött a fiatalok gerincbetegségeinek gyakorisága.

Fotók • SÜTŐ ZSOLT

- A kis tartáshibák is súlyos következményekkel járhatnak

A testnevelő tanárnak állandóan figyelnie kell a gyereket

A gyermek-, illetve serdülőkori rendellenességekből felnőttkorra súlyos panaszok lesznek, amelyek kimutathatóan népbetegségnek számítanak: fájdalom, mozgáskorlátozottságot, csökkent terhelhetőséget, korlátozott munkaképességet okoznak. Ezek a betegségek nem gyógyíthatók, de megelőzhetők és kinőhetők (esetenként). A Magyar Gerincgyógyászati Társaság 1995-ben indította el betegségmegelőző programját, amelyben a testneveléssel foglalkozó pedagógusokkal megismerteti a testtartás korrigálásához szükséges mozgásanyagot és felkéri őket ennek rendszeres alkalmazására. A testtartásért felelős izmok erejét és nyújthatóságát tesztelő ajánlott mozgásanyag 12 gyakorlat köré épül fel, hívta fel a testnevelő és testneveléssel foglalkozó pedagógusok figyelmét a magyarországi Magyar Gerincgyógyászati Társaság, a Gerincgyógyászati Nemzeti Központ. Testnevelőként én is felfigyeltem a felhívásra és igyekeztem a javasolt mozgásprogramokat alkalmazni iskolámban, a megfelelő esetekben a testnevelési órákon és azokon kívül is. A testnevelőnek alkalma nyílik állandóan figyelni a gyereket. A különböző mozgásfeladatok

elvégzésében nyújtott eredmények elégtelenek, merevek a mozdulatok, és a koordináció, a rugalmasság hiánya vagy maga a rossz tartás, hanyag járás hívja fel a figyelmet a fizikális hiányosságokra. A megelőzés lényege tehát, hogy vegyük észre a bajt, figyeljünk rá úgy, hogy rendszeresen ellenőrizzük a gyerek testtartását a különböző növekedési periódusokban otthon, az iskolában, állva, ülve, fekvé stb. A rendszeres megfigyelés, követés mellett az iskolaorvosi vizsgálatok, tesztrendszerek (szomatoszópiás mérések) hamar rávilágítanak a tartáshibákra. Így ezeket már csak ismertetni kell a szülővel, szakorvoshoz, gyógytornászhoz irányítani, ahol megállapítják a megfelelő mozgásos kezelést, amit a testnevelő az órákon követ és számon kér. És akkor itt már jó úton vagyunk. Serdülőkorban a megfelelő mozgásanyag biztosításával, a tartásjavító torna, a rendszeres sportolás segítségével megelőzhetők a mozgásszervi problémák. A civilizációs ártalmak mellett (helyhez kötöttség, mozgásszegény életvitel) a média, a divathullámok, a reklámok is negatívan befolyásolják az embereket. Észrevétlenül manipulálnak, egészségtelen életmódra sarkalló reklámokat szórnak a tévén keresztül. Ezeket figyelembe véve egyetlen lehetőség arra, hogy egészségesek maradjanak, ha megismertetik és megtapasztaltatják a biomechanikailag helyes testtartást a gyerekekkel. A helyes, testtudatos magatartásnak a különböző élethelyzetekben való kialakítása lehet a legjobb módszer az iskoláskori fizikai rendellenességek megelőzésében.

A testtartás élettani alapjai

A testtartás olyan dinamikus egyensúlyi állapot (anti-gravitációs mechanizmus), melyet az egyes testrészek egymáshoz való viszonya, a testtartásért felelő izmok sokirányú tevékenysége határoz meg. A biomechanikailag helyes testtartásnál az ízületi tokok és szalagok feszülése a fiziológiásnak megfelelő. A tartóizmok (antagonisták) harmonikus együttműködése miatt az izomzat erő kifejtése minimális, az ízületi felszínek terhelése egyenletes. A testtartásért felelős izmokat működésük alapján két csoportba oszthatjuk. A tónusos izmok fő funkciója a stabilizálás, ezek a gravitációval szemben tartják a testet, jellemzőjük, hogy tartós munkára képesek, lassan fáradnak el, gyorsan regenerálódnak, ezenkívül túlfeszülésre, zsugorodásra hajlamosak, sok nyújtást, lazítást igényelnek. A fázisos izmok fő funkciója a mobilizálás, ezek elsősorban fehér izomrostokból állnak, gyors munkára képesek, gyorsan fáradnak el, lassan regenerálódnak, gyengülésre, megnyúlásra hajlamosak. Ezeket az izmokat erősíteni kell. Az izomegyensúly felbomlásának okai sokrétűek, idesorolhatóak a civilizációs ártalmak, a mozgásszegény, ülő életmód, a helytelen táplálkozás, helytelen ruházódás, valamint az egyoldalú, statikus vagy dinamikus terhelés, fáradtság. A gerincoszlop élettani görbületei a rugalmas erőátvitel értelmében

jönnek létre a mozgásfejlődés során. Ha valamilyen külső hatásra a görbületek fokozódnak, a gerinc izmainak és egyéb lágy részeinek nagyobb teher ellenében kell dolgozniuk, vagyis a test tartása során nagyobb erőt kell kifejteniük. Ha a görbületek elsimulnak, a gerinc rugalmatlanná válik, a gerincet mozgató izmok lefutása megváltozik, és ezáltal inaktívvá, gyengévé válnak. A testtartásért felelős izomcsoportok ellentétesen, ugyanakkor harmonikus egyensúlyban működnek. Ez az egyensúly szükséges ahhoz, hogy az ízületek stabilitása a középhelyzetben, valamint az élettani mozgáspálya teljes ívén létrejöhessen. Ha az izomegyensúly felbomlik, az ízületek terhelése egyenletlenné válik, ami a későbbiekben a gerincen kívül az alsó végtagok ízületeiben is porckopáshoz és meszesedéshez vezet. Az izomegyensúly felbomlásának jele a tónusos izmok túlzott feszessége és a fázisos izmok gyengülése. Mindkét működési csoportnál gondolni kell arra, hogy a zsugorodásra hajlamos izmok is gyengülhetnek, és a gyengülésre hajlamos izmok is zsugorodhatnak, ha az ízületek helyzete tartósan eltér az ideális középhelyzettől. A testtartás értékelésekor tehát a fentiek értelmében egyrészt a testrészek egymáshoz viszonyított helyzetét, másrészt az ezt fenntartó izomműködést kell megfigyelnünk álló helyzetben.

A gerinc mint védelem

A gerincet a mindennapi életben úgy érzékeljük, mintha csakis a test szilárd váza lenne, holott ezenfelül védelmet jelent fontos szerveink számára, lehetővé teszi mozgásunkat a térben, rugalmas felépítésénél fogva kivédi az agyat a mozgások sokkoló hatásától. Fontos szerepet tölt be az anyagcserében is mint a létfontosságú elemek raktározója, de szólni kell még sejtépítő és az immunrendszer sejtjei elemének termelésében játszott szerepéről is. Ha csak mint mozgásszervrendszert elemezzük, el kell ismernünk, hogy vannak gyenge pontjai, mert rendeltetését nem az ülő életmódra szánta a teremtető. Gerincünk állapota tükrözi egész testünk egészségi állapotát. Enyhe S alakú görbülete rugóként működik, felveszi a függőleges irányú erőhatásokat, rázkódásokat és megvédi az agyat a mechanikus inzultusoktól. A civilizált életmód a nagyobb ízületeket és a gerinc nyaki, háti, ágyéki, szakaszát veszélyezteti. Különösen veszélyeztetettek még a többszörösen összetett ízületek (a boka, a térd és a csípő). A csigolyákat erős szalagok, valamint a csigolyatesten és nyúlványokon megtapadó izomzat fogja össze. Az egyoldalú használat következtében a szalagok megnyúlnak, a helytelen táplálkozás és életmód hatására a bennük felhalmozódott salakanyagok csökkentik rugalmasságukat, így ez a merev szalagrendszer már képtelen helyben tartani, illetve visszahúzni az ízületi végeket. Mivel két szomszédos csigolya között több ízületi felület is található, a rendellenes helyzet és következményei egyszerre több, egymás mellett fekvő csigolyát érinthetnek. Amikor figyelmünket túlságosan koncentrálna, ülő testhelyzetben, hosszú ideig egy pontra függesztjük, a nyaki gerincszakaszt két helyen is terheljük. A megfeszülő nyakizmok együtt járnak a szellemi koncentrációval. Ennek következménye a hátulsó nyaki artériák összenyomása, beszűkítése, így az általuk ellátott agyi területek kevesebb vért kapnak. A fej egysíkú tartása a nyakcsigolyákat is megterheli. Ennek következménye aztán a rendszeresen visszatérő fejfájás, szédülés, illetve romló agytörzsi tevékenység.

A gyenge hátizmokkal rendelkezőknél a gerinc háti szakasza nem képes ellenállni az erre a területre koncentrálódó fizikai terhelésnek. Mivel az egyenes tartáshoz ilyenkor a hátizmok egyre intenzívebb munkája szükséges, az izmok egyre hamarabb elfáradnak. Ez – ördögi körként – erősítheti a hátfájást és az egyre súlyosabb helytelen testtartást.

- A testnevelő tanárnak állandóan figyelnie kell a gyereket

A kis tartáshibák is súlyos következményekkel járhatnak

A következő kritikus pont a gerincoszlopon lefelé haladva az első és második ágyékcsigolya és a keresztcsont ízesülése az utolsó ágyékcsigolyákkal. Az egész felsőtest súlya erre a néhány csigolyára nehezedik. Ezért a legkisebb tartáshibák is súlyos következményekkel járhatnak. Ezen a szakaszon a leggyakoribb a csigolyák közötti porckorongok kopása miatt kialakuló porckorongsér. A különböző gerincszelvényekből kilépő, érző és mozgató idegek mechanikus irritációja nemcsak gerinctáji fájdalomkeltéssel rontja közérzetünket, hanem az idegek által ellátott testrészek és szervek működését is befolyásolja. Az ízületekben az ízületi porc és az ízületi nedv biztosítja, hogy a csontok súrlódás nélkül elmozdulhassanak egymás fölött. Ha a csigolya összenyomódik, a porcos felület elkopik, és az ízületek begyulladnak. A csigolyák szélei elkopnak, vagy apró kinövések keletkezhetnek rajtuk. Ezt kiválthatja a porckorongok zsugorodása, hosszas ülés, rossz testtartás, magas sarkú cipő, féloldalas cipekedés, illetve ha a test izmai egyik oldalon erősebbek, mint a másik oldalon, és gyengékek a hasizmok. A biomechanikailag helyes testtartás kellesse külső kölcsönöz minden élettevékenységben. A járás puha, kiegyensúlyozott, könnyed, de nem himbálózó, a hát egyenes, de nem merev, a nyak követi a törzs vonalát. Az ilyen tartású emberre mondják, hogy kiegyensúlyozott és jó kisugárzású. Szép a tartása.

BOGDÁN EMESE,
a csíkszeredai Nagy Imre Általános Iskola
testnevelő tanára

Országos szavalóversenyt rendeztek Szatmárnémetiben

Két napig a vidám költeményeké volt a főszerep

Erdély több szegletéből érkeztek kisiskolások az immár 11. kiadásához érkezett Vidám Versek Versmondó Versenyére (VVVV). Az április 8–9-én megrendezett szatmári vetélkedő kezdetben csak iskolaszintű volt, ám mára már országossá nőtte ki magát, és 4. éve szerepel az Oktatási Minisztérium

szatmári színművész, Boros László, az Oktatási Minisztérium munkatársa, Lakatos Nella magyartanár, Miclăuş Judit szaktanfelügyelő, Jánk Károly magyartanár, költő és Szabó Kinga, a *Szatmári Magyar Hírlap* munkatársa foglalt helyet.

A zsűritagoknak kifejezetten nehéz dolguk volt, hiszen sokszor csak árnyalatnyi különbségek döntöttek a kis előadók között, ugyanis az országos döntőn már győztesek versengtek, akik a megyei szakaszokon elsőként végeztek. A gyerekek és felkészítőik az előző évekhez hasonlóan Kovács András Ferenc, Csukás István, Móra Ferenc, Varró Dániel és Romhányi József népszerű művei közül válogattak, és minden előadás mosolyt csalt a közönség, valamint a pontozóbizottság arcára. A kis versmondók a rendezvény támogatóinak köszönhetően számos díjban és elismerésben részesültek. A zsűri döntése alapján az 1–2. osztályosok közül a legjobb versmondónak járó oklevél a Hunyad megyei Nagy Dorottya 1. osztályos tanulót illette meg. Csoportjában a Szatmár megyei 2. osztályos Csapó-Ilyés Fruzsina lett a második, a képzeletbeli dobogó legalsó fokára pedig a Szilágys megyei 3. osztályos Molnár Tímea állhatott. Dicséretben Birinyi Erik (1. o., Bihar megye) és Kis Áron (2. o., Kolozs megye) részesült.

A *Napsugár* folyóirat különdíját Csibi Alexandra (1. o., Harghita megye) és Kincses Zsuzsa (2. o., Brassó megye) kapta meg. A legkisebbek versenyében pedig a *Szatmári Magyar Hírlap* különdíját Manga Roland (1. o., Temes megye) és Szócs Noémi (1. o., Fehér megye) érdemelte ki.

A 3–4. osztályosok közül a legjobb szavalónak járó díj a Bihar megyei 4. osztályos Fábián Tamást illette meg, a második helyen pedig a Maros megyei 3. osztályos Gyurka Hunor-Tamás végzett. Ebben a kategóriában a harmadik helyet a Beszterce megyei 3. osztályos Gál Viktória érdemelte ki. Dicsérről oklevelet a Kolozs megyei 3. osztályos Csomortáni Orsolya, illetve az Arad megyei 3. osztályos Kis Szilveszter vehetett át a zsűritől.

A *Napsugár* különdíját az Arad megyei 3. osztályos Kovács Krisztián, valamint a Szatmár megyei 4. osztályos Urbán Fanni kapta, a *Szatmári Magyar Hírlap* különdíjával pedig a Szatmár megyei 4. osztályos Süveg Attilát jutalmazták. A Szatmári Római Katolikus Püspökség a Maros megyei 3. osztályos Takács Renátának nyújtotta át a versenyre szánt különdíját, a Hám János Római Katolikus Iskolaközpont jutalmát pedig a Bihar megyei 3. osztályos Nagy Beatrix-Réka kapta meg.

A szervezők elmondták, az Erdély-szerte népszerű megmérettetést ebben az évben minisztériumi támogatás nélkül, önerőből bonyolították le. A kitűnő szervezés a szatmárnémeti Hám János Római Katolikus Iskolaközpontnak és tanítónőinek – Doloczi Márta, Földes Ildikó, Krányák Jusztna, Renn Renáta és Tompos-Urbán Klára – áldozatos munkáját dicséri.

• SZERZŐ FELVÉTELE

- A zsűritagoknak kifejezetten nehéz dolguk volt, hiszen sokszor csak árnyalatnyi különbségek döntöttek

hivatalos versenynaptárában is, ahol a legkedveltebb vetélkedők között jegyzik. A helyi Hám János Római Katolikus Iskolaközpont által szervezett megmérettetésre 14 megye 30 kitűnő versmondó kisdíákja érkezett.

Amint azt Krányák Jusztna főszervezőtől megtudtuk, a verseny célja közelebb hozni a gyerekeket a lírai műfajokhoz. „Szerzőkkel, költeményekkel, illetve prózai alkotásokkal ismerkednek, közben pedig jól érzik magukat, vidámak, hiszen a két együtt töltött nap alatt közösséggé kovácsolódnak” – fogalmazott a szatmári tanító. Renn Renáta szervező lapunknak elárulta, a rendezvény kötelező érvényű szabálya, hogy a választott versnek vidám témájúnak kell lennie, és kizárólag magyar szerzőtől származhat. Mivel a versenyt idén csak az általános iskolák alsó tagozatai számára hirdették meg (korábban nagyobbak is versengtek), a kisdíjak két kategóriában mérhették össze a tehetségüket. Az 1–2. és 3–4. osztályosok legfeljebb háromperces produkciót mutathattak be, az előadásokat pedig a hagyományokhoz híven szakmai zsűri pontozta. Az ítései székeken idén Zsigmond Emese, a *Napsugár* folyóirat főszerkesztője, a bizottság elnöke, András Gyula

VÉGH BALÁZS

És aki tud arabusul?!

A mondás úgy tartja, hogy aki nem tud arabusul, ne beszéljen arabusul. Furcsa, már-már abszurd mondás, egyrészt magától értetődő tautológia, másrészt épp ellenkezőleg: a mai világban idegen nyelven hadoválni – az a tudományosan trendi. Valójában viszont szó sincs idegen nyelvről, ezúttal az anyanyelvvel van „bajom”. Lassan tíz éve lesz, hogy – az akkor épp nem emlékszem, pontosan minek nevezett – minisztériumunkban „kitalálták” a nyelvvizsgát. Állítólag a számbelileg egyre fogyatkozó német anyanyelvűek mellett a német osztályokat egyre inkább megtöltő más nyelvűek számára megkönnyítő, a nyelvtudást igazoló papír megszerzését. (Nem tartozik ide, azért nem is részletezem, milyen előnyökkel jár Németországban, ha itt a Muttersprache-osztályokat végezték el a nebulók, a többlépcsős német nyelvizsga viszont kutyanehez falat sokak számára.) Egyszóval: ha kisebbség, akkor hopp, gyorsan, a magyar sem adja alább – és így adódott a lehetőség (?), hogy magyar tannyelvű osztályba járó gyermekek magyar nyelvvizsgát tegyenek. Az indoklás is kézenfekvő volt: ha majd kinyílik a munkaerőpiac (nota bene: közben kinyílt!), az idegen nyelvű munkáltató ebből a papírból tudja meg, hogy az illető ifjú tud-e vagy sem magyarul. A diákok mindezt meg is értették, s az első évben jelentkeztek is szép számmal a nyelvvizsgára. Feladatuk volt egy minimum tízoldalas dolgozatnak legalább háromperces „kiselőadásban” történő megvédése. Az első gond akkor adódott, amikor kiderült, hogy a dolgozat nem a saját fejből pattant ki. Manapság ugyanis mindössze néhány percnyi gombnyomogatás eredménye lehet bármilyen dolgozat kinyomtatott változata. Az én keckekeedésemnek tulajdonították, hogy „nem eredeti” érveléssel dobtam vissza a „műveiket”. És a bővített magyarázatomat sem igazán értették, amikor is azt kérdeztem, hogy ha nem tartják természetesnek a villamoson más zsebében-táskájában kotorászni, akkor miért természetes más fejből „kilopni” a gondolatot?! Nem tudnám megmondani, hányszor kérdeztek rám: de hát a tanárnő nem tudja, hogy mi tudunk írni is, olvasni is magyarul?! Dehogynem tudtam, de

Fotó • SÜTŐ ZSOLT

• „A saját fej használata szellemi felüdülést és elégtételt is okoz”

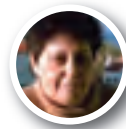
a fejtenül kiadott rendelkezés szigorú betartását nem rajtuk, hanem rajtam kérték számon a nagyokosok.

Mivel a munkától soha nem ódzkodtam, eleinte próbáltam meggyőzni a diákjaimat is, elmesélni nekik, hogy nem kezdhetik csalással az életet, hogy a gondolkodástól senki nem lett több, és hasonló „bölcsségek” hagyták el a számot, de aztán az én „lekesedésem” is lehervadt, a buta merevség ugyanis mióta eszemet tudom, így hatott rám. Történt ugyanis, hogy két ügyes, talpraesett és nemcsak jó előre látó, de előre is tervező leányka tizenegyedikben óhajtott – volna! – ezt a bizonyos nyelvvizsgát letenni. Nem lehet, jött a válasz, mert még nem fejezték be az anyagot. Milyen anyagot?! Amiről majd tizenkettedik végén, az érettségén két vizsgán is számot fognak adni?! Mi köze a tananyagnak a nyelvtudáshoz? Heves hangoskodásomnak köszönhetően kegyesen megengedték, hogy a lányok nyelvvizsgázzanak, de papírt azt majd csak tizenkettedikben kaphatnak. Azt hittem, szétrobbanok!

Hasonló kudarcélményeim voltak a román tannyelvű osztályba járó, de magyarul tudó gyerekek vizsgaszándékának kapcsán is. Egyetlen esetet kivéve: iskolánkban akkor még teljes gőzzel üzemeltek a német nyelvű középiskolai osztályok, s az egyik tizenkettedikes fiatalember azzal keresett meg, hogy mindenáron szeretné letenni a nyelvvizsgát, mert az egyetemi felvételijéhez kellene a magyar nyelv és irodalom jegy, de annak hiányában legalább ez a nyelvvizsga. Nem hiszem, hogy az összes addigi

vizsgázó dolgozott volna annyit, mint ez a fiatalember. Abszolút önálló munkával megírta a dolgozatát és hiányos magyar nyelvtudásával (négy nagyszülője közül csak az egyik tudott magyarul) meg is védte. Az elmúlt nyáron találkoztam vele: azóta elvégezte Gyulafehérváron a római katolikus teológiát és hibátlan, ékes magyar nyelven számolt be nekem terveiről és lehetőségeiről. És kétszer is szóba hozta: valójában mindez annak köszönhető, hogy elfogadtam jelentkezését a nyelvvizsgára. Meghatottan szerénykedtem, de bezsebeltem a köszönetét – legalább ennyi elégtételem volt a sok szélmalomharc után.

Tanulság? Lehet, sokan úgy vélik, főlegesen koptattam a billentyűket, merthogy „a szabály az szabály”, miért kell állandóan lázadozni és kritizálni. Nem kell, de a szemellenzöt sem föltétlenül kötelező egyfolytában viselni. És a magam korlátoltsága miatt nem kellene úgy elindítani egy sereg fiatal, hogy nyugodtan csaljatok-lopjatok, verjetelek bárkit, mivel a cél, meg az eszköz... Nem, mindezt nem kellene, gondolkodni viszont időnként nem ártana. Függetlenül attól, hogy ki milyen székben ül. Az égből hulló papírkákon előírtak esztelen végrehajtása helyett a saját fej használatát még némi szellemi felüdülést és elégtételt is okoz. Arról nem is szólva, hogy az értelmiségi épp itt kezdődik. A végrehajtó az egy másfajta státus.

MOLNÁR JUDIT

A drogprevenció összekapcsolható az iskolai neveléssel

Élettel teli élmény vagy élménnyel teli élet...

Az Independence Zone sátor a 2010-es Félisziget Fesztiválon a kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem Szociális Munkás Kara, a Szatmárnémeti Caritas Szervezet, a Bonus Pastor Alapítvány, a Benone Alapítvány, a Maros Megyei Drogellenes Központ, valamint a kolozsvári Báthory István Elméleti Líceum szülői közössége együttműködésének köszönhetően változatos programmal várta látogatóit.

A sátor négynapos programjában olyan tevékenységek szerepeltek, mint a *Free Kvíz* interaktív, multimédiás drogprevenciós játék, mely során lehetőség nyílt arra, hogy a fiatalok felmérjék, valamint bővítsék ismereteiket egy 34 kérdésből álló kvíz kitöltése által. A kvíz a különböző drogfajtákra, illetve azokra a biológiai folyamatokra vonatkozott, melyek a drogok rendszeres fogyasztása során kiala-

kódó művészek a jelentkezőkről olyan portrét, karikatúrát rajzoltak, amely kifejezte a drogokhoz való viszonyulásukat. Ugyanakkor a programban részt vevők kifejezésre juttathatták saját függetlenségi mottójukat, de kreativitásukat felhasználva egy extrémnek minősített mozdulat vagy egyedi nyelvtörő elmondása által üzenetet is továbbíthattak másoknak. Mindezeket rögzítettük, s a videók a Félisziget

Fotó • SÜTŐ ZSOLT

- **Tudatosságra nevelés.** A prevenció oktatás célja, hogy a fiatalokat felkészítsük az életre: a legális és illegális drogok ma már egyaránt az élet részét alkotják.

Félisziget 2010 – Independence Zone sátor

Az Independence Zone olyan tevékenységegyüttest foglal magába, melynek célja, hogy aktuális információkat nyújtson az olyan szervezetekről, amelyekhez probléma esetén fordulhatnak a Félisziget Fesztiválon részt vevők. A programnak nem az a célja, hogy a fiatalok drogfogyasztási szokásait szabályozza, hanem hogy egyénre szabott alternatívákat nyújtson és tájékoztasson a kockázati tényezőkről.

kulnak. A *Kérdezz – felelek* tájékozottságot, attitűdöt felmérő tevékenység, a *tanácsadás* pedig egy-egy pszichológus, szociális munkás, valamint kortárssegítők és az érintett fiatalok működtek közre. Nem hagyhatjuk ki e felsorolásból a *Border-feeling* nevű játékot sem, melynek során a fesztivál résztvevőit olyan megmérettetésekbe vontuk be, amelyeknek extrémításai megmozgatták a fiatalok határait. Ezenkívül nagy népszerűségnek örvendett a *Picture My Attitude* elnevezésű program, ennek során a közremű-

hivatalos honlapjára is felkerültek. A *Free Motto* elnevezésű tevékenység során a fesztivál résztvevőinek „függetlenségi” mottóit rögzítettük videóra és/vagy fényképre. Népszerűségnek örvendett ugyanakkor a *Találd ki a hajad* program, mely keretében egy fodrász extrém frizurát alkotott a résztvevőknek, ezáltal mintegy feszítve a határaikat, segítve nekik szárnyaikat bontogatni. A *SztárAIDS* keretében pedig hírességek személyes történeteit ismertettük, ingyenes óvszert osztogattunk, illetve lehetőség

nyílt az érintett fiatalokkal történő beszélgetésekre.

Kérdőíves felmérés a drog- és alkoholfogyasztásról

Kiemelendő az *Independence Túra*, amely a Szatmárnémeti Caritas Szervezet és a Babeş-Bolyai Tudományegyetem szociális munkás diákjainak terepmunkáját jelentette: felmérést végeztünk a résztvevők drog- és alkoholfogyasztásával kapcsolatban.

„Az iskolai drogmegelőzés középpontjában a drogokhoz kapcsolódó kockázatok ismeretének, valamint általános egészségügyi ismereteknek kell állniuk. Mindemellett a nevelőnek fel kell ismernie a problémás diákokat.”

A kérdőív első része az anamnézis adatokra (egyén nemére, korára, származási helyére, végzettségére) vonatkozott, második része pedig a dohányzásra, illetve az illegális kábítószeres fogyasztásra. A harmadik rész 14 kijelentést tartalmazott, ezekről a kérdezettnek el kellett döntenie, hogy jellemző-e rá vagy sem.

A kérdőívet összesen 455 személy töltötte ki, közülük a legfiatalabb 14, a legidősebb pedig 56 éves volt. A válaszadók, akik átlagéletkora 22,8 év volt, 59,6%-a férfi, 40,4%-a nő.

Dohányzás

Az *Independence Zone* sátor alkohol-, drog-, dohány-, HIV/AIDS-prevenációs szolgáltatásait igénybe vevők 53,3%-a dohányzik, 43%-a nem dohányzó, illetve 3,7% nem válaszolt erre a kérdésre. Mint felmérésünkéből kiderült, a dohányzó megkérdezettek számottevő többsége 15-20 éves korban szokott rá a dohányzásra, egyrészt mások hatására (tehát egy viselkedési formát utánoztak), másrészt kíváncsiságból.

Alkoholfogyasztás

Az alkohol a leggyakrabban használt drog, ez azzal is magyarázható, hogy fogyasztása legális. A megkérdezett

fiatalok 57,2%-a heti 1-2 alkalommal fogyaszt alkoholt, ugyanakkor 47%-osra becsülhető a problémás ivás, az alkoholos veszélyeztetettség. A megkérdezettek átlagban 13 évesen fogyasztottak először alkoholt: legkorábban 3 évesen, legkésőbb 25 évesen.

Illegális kábítószer-fogyasztás

A megkérdezettek 40,5%-a fogyasztott már élete során valamilyen illegális kábítószerrel, 59%-a nem, 0,5%-a nem válaszolt a kérdésre. 67%-a azoknak, akik már kábítószeresek, marihuánát fogyasztott. A Felsőzsiget Fesztivál résztvevőinek a kérdéshez való viszonyulásmódját jelzi az is, hogy a megkérdezettek 56%-a támogatja a túscsere-szolgáltatás szükségességét a Felsőzsigeten.

Drogmegelőzés az iskolában

Az iskola mint oktatási intézmény jelentős szerepet játszik a drogfogyasztást megelőző tevékenységek kivitelezésében, hiszen a fiatalok itt töltik életük jelentős részét, kortárs csoportok találkoznak az osztályban, így a prevenció összekapcsolható a neveléssel. A drogmegelőzési programok az egészségre, az egészséges életmódra, az identitás megerősítésére fektetik a hangsúlyt. Miért van szükség ezekre a programokra az iskolában? Azonkívül, hogy „a szülők és a kormány elvárja”, a legkézenfekvőbb válasz az lenne, hogy jelenleg a diákok többsége nem fogyaszt drogokat, és szeretnének, ha ez így is maradna. Emellett az oktatás célja, hogy a fiatalokat felkészítsük az életre – a drogok pedig ma már az élet részét alkotják.

A pedagógusoknak többek között arra kell odafigyelniük, hogy amennyiben a diák még nem fogyasztott drogokat, az vagy azért van, mert még nem került olyan környezetbe, ahol hozzáfutott volna ezek bármelyikéhez, vagy azért, mert megértette a drogfogyasztás veszélyeit, káros hatásait. Az iskolai drogmegelőzés középpontjában tehát a drogokhoz kapcsolódó kockázatok ismeretének, valamint általános egészségügyi ismereteknek kell állniuk. Mindemellett a nevelőnek fel kell ismernie a problémás diákokat. Ezt a rájuk való odafigyelés mellett a szülőkre, illetve a családokra való összpontosítással lehet elérni, de ebben hasonlóan nagy szerepe lehet a tanításon kívüli tevékenységeknek is.

Mit üzenjünk a diákoknak?

A diákoknak az tanácsolható, hogy legyenek öntudatosak a társadalomban és a családban, illetve közösségükben betöltött szerepüket illetően. Ismerjék fel, hogy felelősek önmagukért és embertársaikért, ezért válasszák az egészséges életmódot és figyeljenek oda egymásra.

Zárszó a pedagógusoknak/osztályfőnököknek

Tudva, hogy a pedagógusképzés éveitől a tanárok csak kevés ilyen irányú képzést kapnak, illetve sok esetben egyáltalán nem kapnak ilyen irányú képzést, az javasolható nekik, de főként az osztályfőnököknek, hogy tanulmányozzák a drognevelés folyamatát, illetve a megelőzés lehetőségeit. Foglalkozzanak rendszeresen a kérdéssel nem feltétlenül csak osztályfőnöki órákon, hanem mindannyiszor, ahányszor szükségesnek látják, illetve minden alkalommal, amikor ehhez kapcsolódó kérdés merül fel. Amennyiben pedig konkrét

„Tudva, hogy a pedagógusképzés éveitől a tanárok csak kevés ilyen irányú képzést kapnak, illetve sok esetben egyáltalán nem kapnak ilyen irányú képzést, az javasolható nekik, de főként az osztályfőnököknek, hogy tanulmányozzák a drognevelés folyamatát, illetve a megelőzés lehetőségeit.”

eset jut a tudomásukra, és esetleg úgy érzik, hogy az adott helyzet meghaladja a képességeiket, forduljanak bizalommal azon szervezetek egyikéhez, melyek speciálisan ezzel a témával foglalkoznak.

**NAGY EDITH
FORGÁCS ISTVÁN
OLÁH KATA
DÉGI L. CSABA,**

az *Independence Zone* munkatársai

Passzívan kezelt hiperaktivitás

Több mint 200 ezer romániai gyerek küzd viselkedési zavarokkal, miközben közülük alig 8 ezernél diagnosztizáltak a szakorvosok hiperaktivitást, s

mindössze ennyien részesülnek megfelelő kezelésben – jelentette be nemrég dr. Iuliana Dobrescu egyetemi tanár, a bukaresti Obregia Kórház gyermek-pszichiátriai főorvosa a szakemberek

hogy cigarettázni vagy kábítószerezni fognak, mint társaik esetében. Nem ritka az sem, hogy az ADHD-s diákokat megbélyegzik osztálytársaik, aminek fő oka, hogy az orvosok, tanítók, tanárok

Figyelemhiány

- gyakran nem sikerül odafigyelnie a részletekre vagy figyelmetlenség miatt hibázik az iskolában, munkahelyen vagy más tevékenység közben
- gyakran nehéz odafigyelnie különböző feladatokra vagy szórakozási tevékenységekre
- gyakran úgy tűnik, nem hallgatja, amikor közvetlenül vele beszélnek
- gyakran nem tudja követni az utasításokat és befejezni a leckéket, házimunkát vagy a munkahelyi kötelességeket
- gyakran nehézségei vannak a feladatok és tevékenységek szervezésében
- gyakran kerüli, nem kedveli vagy habozik részt venni olyan tevékenységekben, melyek tartós mentális erőfeszítést igényelnek
- gyakran elveszít a kapott feladatokhoz vagy más tevékenységekhez szükséges tárgyakat
- gyakran könnyen elterelik figyelmét a jelentéktelen ingerek
- gyakran feledékeny a napi tevékenységek során

Hiperaktivitás

- gyakran mozgolódik a széken
- gyakran feláll a székről az iskolában vagy más helyzetekben, amikor ülve kellene maradnia
- gyakran szaladgál vagy mászik olyan helyzetekben, amikor ez illetlen
- gyakran nehéz játszania vagy részt vennie más pihenési tevékenységekben
- gyakran „menés közben van” és úgy viselkedik, mintha egy motor ellenőrizné
- gyakran túl sokat beszél

Lobbanékonyág

- gyakran válaszol, még mielőtt végighallgatná a kérdést
- gyakran nehezebbé esik kivárni, hogy rá kerüljön a sor
- gyakran megszakítja vagy beleavatkozik mások tevékenységébe

Fotó • SÜTŐ ZSOLT

- **Nem ritka, hogy az ADHD-s diákokat megbélyegzik osztálytársaik, aminek fő oka, hogy az orvosok, tanítók, tanárok nem mindig kezelik a helyén ezeket a viselkedési zavarokat**

véleményére hivatkozva. A viselkedési zavarokat ADHD (Attention Deficit Hyperactivity Disorder) néven, magyarul figyelemhiányos hiperaktivitászavarként emlegeti a szakirodalom. A pszichiáter által idézett szakértők szerint egy 500 diákkal működő romániai iskolában a diákok közül mintegy 15-35-re jellemző az ADHD. A nem diagnosztizált, így nem is kezelt figyelemhiányos hiperaktivitászavar pedig negatívan hathat az oktatásra és az életvitelre egyaránt. A vonatkozó statisztikai adatok szerint ugyanis az ADHD-s gyerekeknek alig 61,8 százaléka végzi el a gimnáziumot, miközben a viselkedészavar-mentes diákok esetében ez az arány 98,7 százalékos. Ennél is nagyobb az eltérés, ha azt vizsgáljuk, hogy mennyiben okoz a diáknak nehézséget a tanulás folyamata: míg az ADHD-s diákoknál ez az arány 45,5 százalékos, addig a többieknél alig 1,3 százalékos. Annak a veszélye pedig, hogy felfüggesztik vagy kirúgják az iskolából, az ADHD-s gyerekeknél 70,9 százalékos, míg a viselkedési zavarokkal nem küzdő diákoknál 21,3 százalékos. Aggodalomra ad okot az is, hogy a figyelemhiányos hiperaktivitászavaros tanulók esetében kétszer nagyobb annak a veszélye,

nem mindig kezelik a helyén ezeket a viselkedési zavarokat, ami miatt pedig fokozottan fennáll a veszély, hogy ezek a diákok nem is tudnak megfelelően beilleszkedni környezetükbe.

A figyelemhiányos hiperaktivitászavar a meghatározás szerint neurológiai természetű fejlődési rendellenesség, melynek vezető tünete a figyelemzavar, kísérő tünetei a hiperaktivitás, feledékenység, gyenge impulzuskontroll. Betegségnek, részképességzavarnak, néha fogyatékos állapotnak tekintik. Gyakran egyszerűen csak hiperaktivitásnak nevezik, holott létezik hiperaktivitás figyelemzavar és egyéb tünetek nélkül. A figyelemzavar tünetei időnként bárkinél jelentkezhetnek, de csak akkor beszélünk figyelemzavarról, ha ezek meghaladnak egy bizonyos mértéket, azaz a szokottnál tartósabbak, erősebbek, és egyszerre több is jelentkezik.

Az ADHS szindróma tünetei két nagy kategóriába sorolhatók: figyelmességi és hiperaktivitási/lobbanékonyági rendellenesség.

BÁLINT ESZTER

Elitista prés vagy diákbarát iskola?

Ismerős az az elhatározás, hogy én majd nem követem el mindazokat a hibákat, amelyeket velem vagy kortársaimmal szemben elkövettek a korábbi szülői generációk? Talán azzal a felismeréssel sem egymagam küzdök, miszerint megvalósításaim e témában legfeljebb nyomokban jelentkeznek, mint mogyoró a csokoládéban. Öntudatlanul vagy valami megmagyarázhatatlan és ellenállhatatlan készletétől űzve, előre megfontolt szándékkal halmozunk hibát hibára, aztán nézünk ki a fejünkben, hogyan is történhetett meg velünk ugyanaz, ami szüleinkkel.

Már a fészekmelegben felmerülő konfliktushelyzetek kezelése is jelentős erőfeszítéseket igényel, a nagy kihívások azonban akkor jelentkeznek igazán, miután odadobtuk gyermekünket prédául a társadalomnak. Egyelőre csak a saját kis iskolai társadalmának, de – megint csak a közös emlékezetre apellálok – ugye sokunkban él annak a kirekesztő hierarchiának az emléke, amelyben végigéltük diákságunkat. Az iskolai szocializáció pedig óhatatlanul begyűrűzik a családba, ártatlan hangulatú ebédek során robban, viharos érzelmegnyilvánulásokat vált ki, csak győzzük elviselni úgy, hogy közben ne szajkózzuk feltétlenül apánk-anyánk évtizedekkel ezelőtti téziseit.

Persze ne legyünk igazságtalanok. A nyitott szellemű tanárok jótékony befolyásolásának konyhaasztal melletti lecsapódásai a szülőre is frissítő-ösztönző hatással vannak, ilyenkor vagy összekapja magát az ember, vagy jelentékeny és maradandó presztízsvesztést kénytelen elviselni. Amíg azonban idáig jutunk, vár ránk néhány nehéz döntés. Például a gimnáziumi és középiskolai szakasz közötti gázlón való átkelés. Az első – nem feltétlenül józan – eszünk a rangosabb, nagyobb hírű, magasabb egyetemi továbbjutási átlagot felvonultató iskola felé terelné a gyermeket. Néha sikerrel, néha nem, bár akkor még fogalmunk sincs, mi is számítana sikernek. A gyerek a szülői – sőt, nagyszülői! – érvek malomkövei között örlődik, barátok, osztálytársak iskolaopciói, az együttmaradás illúziói csábítják ide-oda, lassan már el is felejt, hogy ő mit is akar igazából.

Aztán elkezdődik a tanév, szülő-nagyszülő büszkén újságolja papnak-postásnak, hogy a csemete a megye legjobb osztályába jár, elismerő-irigykedő hümmögések nyugtázzák a jövőt fényesítő fejleményt. Ám a gyerek egyszer csak – nem sokkal a tanévkezdést követően – sírás közeli állapotban érkezik haza a napi nyolcórás műszakból. A kötelességét négy évre teljesítve tudó szülőben hasadni kezd a tudat. Még visszautasít mindent, az átmenet nehézségeire fogja a botladozásokat, amiben megerősítve hiszi magát az első szülői értekezleten. Még teljes meggyőződéssel próbálja előrevetíteni a mai kinoknak az érettségi vizsga és egyetemi felvételi fényévnnyire lévő pillanatában érvényesülő áldásos lecsapódását. Még egy kis önmarcangolást is bevét, saját egykori hibáit említi fel, amelyek megismétlésétől, úgy mond, szeretné megkímélni gyermekét. Aztán önmagával elégedetten fordul a fal felé, jó éjszakát.

A helyzet átmenetileg talán javuló tendenciát mutat, de az elemek csak átmenetileg nyugszanak, aztán még nagyobb erővel kezdenek tombolni, és óhatatlanul felmerül az

• CSIKI CSABA GRAFIKÁJA

- „A görcsbe szorulást a túlélési praktikák elsajátításával enyhítő négy középiskolai év vagy boldogan viharos diákévek?”

iskolaváltás gondolata. Presztízsvesztés, megfutamodás vagy a családi békét kímélő, a gyermeki lelket előtérbe helyező bölcs belátás? Mi a fontosabb: a tenyésztálló rendszerű, a „fontos” tantárgyakat mindenek elé helyező elitista prés vagy a gyermek kíváncsiságát, egészséges keresgélő készletét szolgáló diákbarát iskola? A görcsbe szorulást a túlélési praktikák elsajátításával enyhítő négy középiskolai év vagy boldogan viharos diákévek tele felfedezésekkel, kórusénekléssel, drámafoglalkozással, szépbeszéd körrel, rajzfoglalkozásokkal, bmx-rodeókkal, olvasással – melyik a jó megoldás?

Én nem tudom, talán senki sem tudja. Amit biztosan tudok: a kölyök ragyog, jegyei a legszebb idők idéz, eszement terveket forgat a fejében, kérdez, megfellebbezhetetlen ítéleteket mond. Én meg azon kapom magam, hogy egyre jobb a viszonyom a lelkiismeretemmel.

CSINTA SAMU

„Határozottan megtapasztalható az élő versenyszellem”

Szeretsz-e versengeni, tantárgyversenyekre járni? — kérdeztük a kolozsvári Báthory István Elméleti Líceum diákjaitól.

Kárpát Izabella – 12. osztályos, matematika–informatika–német nyelv
– Főként kémia és német tantárgyversenyekre járok, ezek a kedvenc tantárgyaim, tehát ezekből is vagyok jobb. Kisebbségi osztályos koromban részt vettem a Zrínyi matematika versenyen, később a Gordiuszon is. Szeretek versenyekre járni, a követelmények másak, érdekesebbek az iskolai anyagnál, kémiai kísérleteket is lehetett végezni. Fontosnak tartom, hogy többet, másat is tanuljak, ne csak azt, amit a tananyag megkövetel. Idén első helyezést értem el a német nyelvi olimpiász megyei szakaszán, kémiai a korábbi években dicséretet kaptam a helyi szakaszon. Jó volt érezni azt, hogy jól teljesítettem.

Buzogány Borbála – 10. osztályos, matematika–informatika–angol nyelv
– Szeretek versenyezni iskolai keretek között és magasabb szinten, megyei vagy országos szakaszú tantárgyversenyen is, ha sikerül eljutnom rájuk. Idén második lettem a magyar nyelv és irodalom olimpiász megyei szakaszán, másfél héten belül indulunk az országos versenyre. Ezeken a megmérettetéseken az ember hasonlósággal, azaz hasonló érdeklődésű diákokkal találkozhat, és határozottan megtapasztalható az élő versenyszellem. Ha az osztályban nem találjuk meg a hasonló érdeklődési körű társakat, az ilyen versenyeken mindenképpen igen, és az ilyen, komolyan szövődő barátságok arra ösztönöznek, hogy még többet dolgozzunk és még jobb teljesítményt akarjunk elérni. Másrészt azért is szeretek versenyekre járni, mert fontos nekem, hogy valamiből jónak tudjam magam: abban, amit mélyrehatóan tanulmányozok, magamnak is megfelelek. Hatodik osztályban kezdtem versengeni – akkoriban helyesírási, illetve 1848, 1956 témájú történelem versenyeken vettem részt. Olimpiászra először nyolcadikban jelentkeztem. Akkor is sikerült eljutnom az országos szakaszra, de az még csak egy első tapasztalat volt.

Mosonyi Noémi – 10. osztályos, matematika–informatika–német nyelv
– Gimnazistaként már részt vettem a Kurutty általános műveltségi versenyen, ennek keretében egy alkalommal az országos szakaszra is eljutottam. Általános iskolában tovább járogattam érdekesebb megmérettetésekre. Szerintem sokat lehet tanulni általuk, memóriafejlesztők, ugyanakkor az általuk megkövetelt gondolkodásmód is eltér a megszokott iskolaitól. Ezeken a versenyeken úgy mond kilépünk a nagyvilágba is, új barátságok jönnek létre. Középiskolásként elsősorban földrajz, történelem és biológia versenyeken vettem/veszek részt: a földrajz szakterületén egy nemzetközi szintű megmérettetésen voltam, történelemből pedig helyi versenyen, Kolozsvár történetére vonatkozóan.

Vranai Bernadett – 11. osztályos, matematika–informatika–német nyelv
– Szeretek versenyekre járni, kihívást jelentenek számomra, össze tudom úgy mond mérni a képességeimet másokkal. Tulajdonképpen nem lehet veszíteni, ha valaki verseng, mert ha esetleg díjat nem is, tapasztalatot mindenképpen szerez. Persze az elért díjazás nagyon kellemes sikerélmény. A legelső vetélkedőmön talán még első osztályban vettem részt, középiskolásként elsősorban német tantárgyversenyekre járok. Idén továbbjutottam az országos szakaszra, tavaly első díjat nyertem ezen a szinten. Ezek a versenyek igazából akkor válnak jelentőssé a diák számára, ha ő is fontosnak tartja őket, élvezi a részvételt, mindamellett, hogy az iskolai munkára rá kell dolgozni.

Jaskó György – 10. osztályos, matematika–informatika–német nyelv
– Az első iskolai osztályban szervezett mese-, versmondó versenyek nem nagyon vonzottak, másodikként azonban egy matematika vetélkedőn második díjat nyertem, és fokozatosan kialakult bennem a tudat, hogy matematikából

jobb vagyok, így ezeket a képességeimet fejlesztettem. Harmadik osztálytól már jöttek a komolyabb versenyek, így a Zrínyi Ilona Matematikaverseny, amelyen negyedikesként első díjazott lettem. Ezt követően minden évben megnyertem ezt a megmérettetést, a Magyarországon szervezett nemzetközi szakaszon ötödik helyezésem volt. A matematika mellett német olimpiáson is részt vettem, 5–8. osztályban többször értem el első helyezést megyei szinten, tavaly az országoson. Ezek a versenyek bővítik látókörünket, ezenkívül fontosak a tapasztalatszerzés, a stresszhelyzet kezelése szempontjából is.

Hegedűs Zsófia – 9. osztályos, matematika–informatika–angol nyelv
– Szeretek versengeni, mert összemérhetjük tudásunkat osztálytársainkon kívül másokkal is, illetve feltérképezhetjük tudásszintünket. Magyar olimpiáson, matematikából erdélyi és nemzetközi szintű versenyen vettem részt, előbbin harmadik helyezett voltam, utóbbin dicséretet kaptam. Jó megismerni ezeknek a versenyeknek a többi résztvevőit is, jó társaság szokott összegyűlni.

Venczel Klára – 9. osztályos, matematika–informatika–német nyelv
– Tantárgyversenyekre nem elég az iskolai tananyag: ezekre többet kell készülni, szeretek új, érdekes dolgokat megtudni, megtanulni. Ötödik osztálytól járok versenyekre: magyar, angol olimpiászokra. Legjobb eredményem magyarból a megyei első helyezés volt, hetedik osztályban.

Buidin Thomas – 9. osztályos, matematika–informatika–angol nyelv
– Szeretek versengeni, de nem sok területen egyszerre: minden tanár elvárja ugyanis, hogy az ő tantárgyából menjek megmérettetésre – többségük úgy érzi, hogy képes vagyok elmenni az adott versenyre és eredményt érni el. Mindemellett sportolok is. Nyomasztanak a túlzott elvárások, vagy ha valamelyik tanár vagy az edző nincs megelégedve: öt évet fociztam, most atlétikára járok. A focival egy európai szintű bajnokságon harmadik helyezést nyertünk, illetve helyi atlétikai

versenyeken veszek részt. Gimnazista osztályokban magyar, román, angol olimpiászokon, középiskolásként matematika, fizika és földrajz versenyek résztvevője voltam/leszek, matematikából erdélyi második díjat szereztem líceum alatt, gimnazistaként kétszer voltam az országos Zrínyin. A versenyek segítenek mindabban, amit a jövőben szeretnék – mérnökként vagy topográfusként – tenni, és persze sok jó barátot is lehet szerezni.

Kari Tamás Zsolt – 9. osztályos, matematika–informatika–német nyelv
– Szeretek versenyezni, ha nem kell túl sokra elmenni. Matematikából 3., németből 8., fizikából 5–8. osztályos koromban kezdtem el megmérettetésekre járni. Matematikából az erdélyi és a nemzetközi versenyeken dicséretet szereztem. Ha valaki egy nemzetközi versenyen az első között van, az nagy sikerélmény, és jó érzés tudni, hogy nem vagy lemaradva a többiekhez képest. Amire a középiskola alatt rádolgoznék, az elsősorban a német nyelv.

Lakatos Orsolya – 12. osztályos, humán osztály
– Szeretek versenyezni, mivel szerintem az a legfontosabb, hogy magadnak bizonyíts, és az eredményeknél sokszor fontosabb a hangulat: amikor azon az adott versenyen mindenki a legjobbat próbálja kihozni magából. Nagyon jó érzés az, hogy – veled együtt – ennyi embert igazán érdekel valami, és nyilván fel próbálsz zárkózni a legjobbak mögé. Ötödik osztálytól járok magyar, román, történelem és – most, 12. osztályban – filozófia versenyekre. A megyei szakaszú filozófia olimpiáson a magyar diákok között első, az összesítettben harmadik helyezett lettem. Szerintem az ismeretek bővítése abból a tantárgyból, amely igazán érdekel, akármikor fontos és hasznos lehet, ugyanis amit az iskolában a diák tanul, az csak egy csekély része a tantárgy bővített anyagának, és megéri utánanézni annak, ami érdekel. Annak ellenére, hogy elég sok tantárgyversenyen vettem részt, csak arra mentem el, amiről úgy éreztem, hogy igazán érdekel, és tiszta szívvel fel tudok rá készülni.

SZÖVEG ÉS FOTÓK: ZAY ÉVA

Huzavona a pedagógusok keresetét illetően

A Legfelsőbb Ítélő és Semmitőszék a tanárok által benyújtott keresetet megalapozottnak találta, döntése alapján a pedagógusok visszanyerhetik a 221/2008-as törvény értelmében a 33%-os fizetésemelést. Így az államnak kötelessége a tanárok bére összegének 33%-át visszamenőleg kifizetni a 2008. október 1. és 2009. december 31. közötti időszakra. Daniel Funeriu tárcavezető azonban kijelentette, a bíróságon megnyert per eredményeként kifizetendő összeg 500 millió euróra rúg, ez pedig túl nagy megterhelést jelentene az állami kassza számára. Éppen ezért a kormány keresi a megoldást, hogy lépcsőzetesen (az a javaslata, hogy idéntől 2014-ig) valamilyen formában visszafizesse ezeket az összegeket. Új törvénytervezetet dolgoztak ki a tanári fizetésekre vonatkozóan, amit felelősségvállalással szeretnének elfogadtatni. A kormány felelősséget vállalna 2011. április 18-án a tanári fizetéseket szabályozó törvény mellett a szociális párbeszéd törvényének elfogadtatására is.

Egy újabb módosítás

2011. április 22-én az Oktatási, Kutatási és Ifjúsági Minisztérium egy újabb pontosítást adott ki, amely a

pedagógusok orvosi vizsgálatait fedező költségek megtérítésére vonatkozik. Az évente szükséges orvosi vizsgálatok elvégzésének finanszírozása (kivételt képeznek a törvény által ingyenesnek vélt vizsgálatok) ezután a helyi önkormányzatok saját feladatkörébe tartozik. Ebből kifolyólag a tanintézményeknek úgy kell összeállítani az évi költségvetési tervezetet, hogy benne legyen az alkalmazottak orvosi vizsgálatainak árát fedező összeg is.

A munka törvénykönyve (Codul muncii)

2011. május 1-től érvénybe lép a munka új törvénykönyve, amely a 0225-ös számú Hivatalos Közlönyben jelent meg 2011. április 31-én. Ez az új, 40/2011-es törvény nem írja felül a régi, 53/2003-ast, hanem a régi cikkelyek eltörlésének, illetve újak megjelenésének vagy kiegészítések halmazából áll. Hetekig tartó vitákat keltett az új törvény bevezetésének szándéka. A televíziók képernyőin a szakszervezetek és vállalkozók, politikusok vitába szálltak egymással. Nagy visszhangot keltett a heti munkaidő meghosszabbításának – ami valójában maradt a régi (maximum 48 óra) – kérdése. A kollektív

munkaszerződések eltüntetését hangoztatták, ami úgyszintén megmaradt, sőt kiegészült az intézményi munkaszerződéssel is. Az alkalmazottak próbamunkaideje a régi törvényben 30 nap volt, az újban pedig 90-re nőtt.

A tanév szerkezetének megváltoztatása

A pedagógusok, szülők és diákok jelzéseinek köszönhetően az Oktatási Minisztérium a következő tanév szerkezetének megváltoztatásán dolgozik. A jelzések alapján a vakációk mostani beosztása nem megfelelő, mivel nem követi a diákok úgynevezett terhelési görbéjét, ugyanakkor a vallásos ünnepek nem kapnak megfelelő jelentőséget. A 2011/2012-es tanév szerkezetének kidolgozásánál a következő ötleteket vetették fel:

- három negyedéves beosztást,
- a nyári vakáció lerövidítését és a téli meghosszabbítását,
- a vakációk időtartama álljon összhangban a szülők szabadságidejével.

MIHÁLYFALVI KATALIN

• Pályáz(z)atok •

EKE-napi pályázat: Turista voltam 120 éve

Pályáztató: Erdélyi Kárpát-Egyesület (EKE)

Határidő: 2011. május 12.

Az Erdélyi Kárpát-Egyesület pályázatot hirdet az EKE-nap alkalmából iskolások számára, fogalmazást és színes rajzot várva *Turista voltam 120 éve* címmel.

Éppen 120 éve, 1891. május 12-én kezdte el tevékenységét az Erdélyi Kárpát-Egyesület, mely a turistaság népszerűsítését, a természeti értékek óvását és ismertetését, a hagyományok ápolását tűzte zászlajára.

A 120 éves kerek évforduló diktálta az ideit, sorban harmadik kiírás témaválasztását, melyhez néhány támpontot szeretnénk nyújtani az alábbiakban, megjegyezve, ez csupán ajánlás, más oldalról is meg lehet közelíteni a témát:

1891-et írunk, és Erdélyben felmerül az igény egy turisztaszervezet létrehozására, így jött létre az Erdélyi Kárpát-Egyesület (EKE). Az emberek csapatban, szervezeten

akarnak túrázni. Nincs GPS, kevés az automobil, de még vonat sem áll rendelkezésre a távolságok leküzdésében. A természet akkori arcai ma már nem láthatóak, az emberi gondolkodásmód is jócskán átalakult. Ezért kérünk benneteket, pályázókat, fantáziátokat megdolgoztatva meséljétek el, milyen volt 120 évvel ezelőtt a turista élete.

Az előző évektől eltérően négy kategóriában értékeli majd a zsűri a beérkezett pályamunkákat: 1–2., 3–4., 5–6. és 7–8. osztályosok. A hangsúly a fogalmazáson van, ezt egészíti ki a gyerek által készített rajz.

Beküldési határidő (az e-mail küldésének vagy a postai bélyegzőnek a dátuma): 2011. május 12.

Postacím: 400750 Kolozsvár (Cluj), O.P. 1., C. P. 41.

E-mail: ekenap@eke.ma

Forrás: www.palyazatok.ro

• Pályáz(z)atok •

A KreaKids Studio divattervező pályázatot hirdet minden tervezni és alkotni vágyó 3–12. osztályos tanuló részére.

A pályázat célja a kreatív fiatalok támogatása és ösztönzése, ugyanakkor egy nagyon jó bemutatkozási lehetőséget is biztosít, amelynek keretében a pályázók hasonló érdekeltségű emberekkel léphetnek kapcsolatba.

A beérkezett munkák közül szakmai zsűri választja ki a legjobbnak ítélt 19 tervet, a 20. továbbjutó pedig internetes közönségsvotum alapján kerül kiválasztásra.

Az így meghatározott 20 pályázónak a saját méretében kell elkészítenie az általa tervezett ruhát, és 2011. június 3-án bemutathatja a kézdivásárhelyi Atrium hotelben a KreaStyle Night keretén belül.

TÉMA: VIRÁGOK

A PÁLYÁZAT LEÍRÁSA:

A feladat maximum 3 térd fölé érő ruha, illetve tunika megtervezése.

Inspirációs forrás: virágok

A tervezésnél elsődleges szempont, amit mindenképp figyelembe kell venni, hogy a kész ruhának hordhatóaknak kell lenniük.

Alkalmazható technikák: applikációk, anyagfestés, anyagmanipuláció

Színpaletta: A ruha alapjához használhatóak a fehér, szürke, drapp és fekete színek, ezeken kívül a mintázat színei pedig vagy csak hideg, vagy csak meleg színek lehetnek.

Három kategóriában lehet jelentkezni:

1. 3–5. osztály – max. 3 divatrajzzal virágok témában és egy hangulatképpel

2. 6–7. osztály – max. 3 divatrajzzal, egy hangulatképpel és a koncepció rövid, írásos ismertetőjével

3. 8–12. osztály – max. 3 divatrajzzal, hangulatképpel, színpalettával, gyártmányrajzzal, anyagmintával és a koncepció rövid, írásos ismertetőjével

A hangulatképek lehetnek szabadkézi rajzok vagy kollázsok.

Elbírálási kritériumok:

- eredetiség, kreativitás, funkcionalitás
 - igényes kivitelezés
 - fontos a téma szem előtt tartása és az, hogy a tervek megfeleljenek az aktuális trendeknek
 - a ruháknak a hordhatóság határain belül kell maradniuk (lehetőleg kerülendők az extrém, színpadias megoldások)
 - kizárólag szabadkézi rajzot fogadunk el
- A4-es méretű terveket digitális formában küldjétek el az office@kreakids.ro e-mail címre.

Egy kép felbontása legalább 1024 x 768 pixel kell legyen. A nyerteseket e-mailen keresztül értesítjük.

A beérkezett pályamunkákat a www.kreakids.ro oldalon megjelentetjük. A pályamunkákra szavazni lehet, a legtöbb szavazatot kapó pályamunka automatikusan bekerül a bemutatóba.

Beküldési határidő: 2011. április 28.

Eredményhirdetés: 2011. április 28.–május 2.

Szavazási időtartam: 2011. május 2.

Bemutató: 2011. június 3.

DÍJAK:

A legjobb 20 pályamunkát bemutatjuk a kézdivásárhelyi Atrium hotelben. Ingyen szállást és napi 3 étkezést biztosítunk. A sikeres terveket kiállítjuk.

A legjobban sikerült ruhák tervezői értékes nyereményekben részesülnek.

Bővebb információ:

Máthé Réka: 0753-133-387

<http://www.facebook.com/KreaKids>

A kézdivásárhelyi Tanulók Klubja közreműködésével.

Kiskereskedelmi ár (50 példány alatt): 3,5 lej/szám

Nagykereskedelmi ár (50 példány fölött): 3 lej/szám

Megrendeléseiket az mko@communitas.ro e-mail címen, a 0264-44-14-01-es telefonszámon vagy postán fogadjuk.

Címünk: Redacția Magyar Közoktatás, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60., 400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj

Nr. cont.: RO61RNCB0106026613610006 deschis la Banca Comercială Română Cluj-Napoca

Adóazonosító szám (Cod fiscal): 10411135

A havilapot postai úton vagy a megyei tanfelügyelőségeken keresztül juttatjuk el Önhöz. A lap ellenértékét postai utalvánnyal vagy banki átutalással kérjük a fenti bankszámlaszámra utalni. A megrendelés bármelyik formája (szelvény, telefon, e-mail) csak az átutalási bizonylat számával együtt érvényes. (Az átutalási bizonylaton szerepeljen a megrendelő neve és a kifizetés jogcíme.)

Kiadja a Communitas Alapítvány • Főszerkesztő: Kiss Judit

Kiadói titkár és műszaki szerkesztő: Fülöp Zoltán • Tipográfia: Könczey Elemér

Olvasószerkesztés és korrektúra: Szabó Beáta

Felelős kiadó: Lakatos András

Telefon: 0040-264-44-14-01

e-mail: mko@communitas.ro

Redacția Magyar Közoktatás, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60.

400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj

A kiadvány megjelenését a Communitas Alapítvány teszi lehetővé.

1.

Egy esténkénti szertartásról
a költészet napjának
apropóján –
Kiss Judit írása

16.

Iskola és kultúra

Két napig a vidám
költeményeké volt
a főszerep –
Végh Balázs írása

7.

Láthatár

És aki tud arabusul?! –
Molnár Judit írása

20.

Láthatár

Passzívan kezelt
hiperaktivitás –
Bálint Eszter írása

22.

Diákszemmel

„Határozottan
megtapasztalható
az élő versenyszellem” –
a kolozsvári Báthory István
Elméleti Líceum diákjainak
véleménye

24.

Hivatalos

Mihályfalvi Katalin írása

2.

Tanterem

Könyv vagy képernyő? –
Péter Mónika Máriának,
a kalotaszentkirályi Ady Endre Iskola
magyartanárának írása

10.

Lélekjelenlét

Erőszakos társadalomban
erőszakos az iskola is –
Bálint Eszter beszélgetése Dávid Kacsó
Ágnes kolozsvári pszichológussal

18.

Térkép

Élettel teli élmény vagy élménnyel teli
élet... –
Nagy Edith, Forgács István, Oláh Kata és
Dégi L. Csaba írása

5.

Láthatár

Júdászsók – vallásórán –
Székely Kinga Réka írása

14.

Tanterem

Sokat tehet a testnevelő tanár
a diákok rossz testtartásának
javításáért – Bogdán Emesének,
a csíkszeredai Nagy Imre Általános
Iskola testnevelő tanárának írása

21.

Szülői szemmel

Elitista prés vagy diákbarát iskola? –
Csinta Samu írása